

UNIVERSITAS TYRNAVENSIS

Časopis Trnavskej univerzity v Trnave

3 | 2015

Prázdniny patrili aj 38. letnej škole pre mladých chemikov

Biele srdce
– prestížne ocenenie sestier

Deň Trnavskej univerzity po 9. raz

Cena Fides et ratio pre prof.
Ladislava Csontos

Vážení čitatelia,

chcem, aby tento úvodník v našom časopise bol úprimným poďakovaním. Nepotrebujem k nemu žiadne vtipné glosy ani prirovnania či príbehy. Na našej univerzite sa odohral dovedna šesť rokov trvajúci dramatický príbeh, ktorý viacerí z Vás dobre poznáte, a to komplexná akreditácia Trnavskej univerzity v Trnave.

V nedeľu 23. augusta 2015 sme si mohli v zasadačke trnavského hotela Holiday Inn vypočúť verdikt akreditačnej komisie o otázke, či sme, alebo nie sme univerzitou. Päť známych slovenských univerzít prestalo byť dočasne či natrvalo univerzitami, čo je nám, prirodzene, ľúto, pretože s nimi úzko spolupracujeme a ich prácu uznávame a mimoriadne si ju vážime. Pevne dúfame, že najneskôr o rok sa im status univerzity vráti.

V tejto súvislosti nás naplňa hrdosťou, že Trnavská univerzita v Trnave získala postavenie univerzity, a to s dobrými akreditačnými výsledkami, ako to zaznelo z úst prísneho predsedu akreditačnej komisie. Je to výsledok, o ktorý skvele zabojovali naši pedagogickí i administratívni zamestnanci na piatich fakultách i rektore univerzity. K akreditácii prispeli veľkou mierou aj doktorandi a iní študenti. Mohol by som vymenúvať jednotlivé mená, ale zoznam by bol na tento úvodník príliš dlhý. Vedenia univerzity i fakúlt sú s nimi uzrozumené a potešilo by ma, keby na všetkých miestach zazneli poďakovania a ocenenia. Ja tak veľmi rád v najbližšom období, po doručení rozhodnutia ministra škol-

stva, urobím.

Akreditácia podáva svedectvo o živote univerzity, kvalite jej vzdelávania a vedeckej činnosti, rozvoji a budúcnosti, ale aj ďalších veciach týkajúcich sa jej nemateriálnych i materiálnych možností, ako aj jej mena doma i v zahraničí. V synonymickom slovníku sa nachádza viacero výrazov viažucich sa k pojmu „akreditovať“. Všímol som si najmä niektoré z nich: akceptovať – našu univerzitu v obci vysokých škôl, doma, v zahraničí..., angažovať – univerzitu na poli ľudského pokroku..., dovoľovať – prevziať našu zodpovednosť za formovanie myslenia mladých ľudí..., potvrdiť – naše meno a povesť..., uistiť – spoločnosť i štát o tom, že sa usilujeme ísť správnou cestou vo vede a vzdelávaní..., uznať – našu dôstojnosť, orientáciu, plány a úsilie naplniť ich. Pod tým sa rozumie naše spoločné úsilie zložené z úsilia mnohých z nás poctivo robiť to, čo je pre univerzitu dobré a správne. Ďakujem Vám teda!

OBSAH

Pohľadom rektora	2
Na pulze univerzity	3
Čo nás teší	5
Čas na interview	8
Profily osobností	11
Zo života fakúlt	12
Študentská panoráma	22
Keď prehovorí archív	24
Učiteľské a študentské mobility	25
Naša identita	30

UNIVERSITAS TYRNAVIENSIS časopis Trnavskej univerzity v Trnave

Číslo reg. na MK SR: EV 4665/12, ISSN 1338-9025

Vydáva Trnavská univerzita v Trnave, Hornopotočná 23, 918 43 Trnava, IČO 31 825 249, č. tel.: 033/5939111

<http://www.truni.sk/>, e-mail časopisu: casopis.TU@truni.sk

Predseda redakčnej rady a zodpovedný redaktor: prof. ThDr. Ladislav Csontos SJ, PhD.

Členovia redakčnej rady: doc. Mgr. Erika Juríková, PhD., Mgr. Michaela Rušinová, PaedDr. Ľubomír Rendár, PhD., Barbora Švihoríková, prof. MUDr. Bohumil Chmelík, PhD., Mgr. Klauďia Vidová, Bc. Petronela Lesanská, doc. JUDr. Miroslava Vráblová, PhD., PhDr. Zuzana Martinkovičová

Výkonný redaktor: Emil Borčín

Grafická úprava: Olga Svetlíková

Tlač: Typi Universitatis Tyrnaviensis, vydavateľstvo TU, spoločné pracovisko Trnavskej univerzity a VEDY, vydavateľstva SAV

Periodicita vydávania: štvrtročník

Dátum vydania periodickej tlače: október 2015, ročník štvrtý

Deň Trnavskej univerzity

Blíži sa Deň Trnavskej univerzity. Tento rok už jeho 9. ročník. Čaká nás lokalita Bradlo s malebným okolím myjavských kopaníc. Starostlivo sledujeme predpoveď počasia.

Po letných teplotách hlásia priam jesennú apokalypsu akurát v deň nášho turistického podujatia. Nič to, do batôžiny si pribalíme pršiplášte. Vo štvrtok 24. septembra ráno sa však zobúdžeme do slnečného rána, nedôverčivo hľadáme na modrú oblohu. Nasadáme do pristavných autobusov. Organizátori pripravili tri trasy podľa stupňa náročnosti. Prvá skupina šliapie z Dobrej Vody cez Ostrú úboč a Brezovú pod Bradlom. Menej zdatní turisti, ktorých je väčšina, si vyberajú trasu č. 2, ktorá sa začína v Jandovej doline. Pre tretiu skupinu je pripravená trasa začínajúca sa v Brezovej pod Bradlom. Táto najkratšia trasa má ako bonus operatívne zaradenú aj návštevu Pamätnej izby Dušana Samuela Jurkoviča. Vydávame sa na vybrané trasy. Slnko svieti čoraz intenzívnejšie, vyzliekame vetrovky a bundy, stúpame do kopcov a kocháme sa krásami vlnitého terénu. Postupne prichádzame k Mohyle M. R. Štefánika. Monumentálny pamätník navrhnutý architektom Dušanom Jurkovičom nás opakovane nadchýna. Podaktorí sú na Bradle po prvý raz v živote.

Po skupinkách sa trúsime do Košarísk, kde nás na gazdovskom dvore penziónu U Juháasa čaká zaslužený

vynikajúci guláš. Dobré jedlo umocňuje pozitívny zážitok z celého dňa. Trasy sme zdolali, vedúci skupín nezaznamenali žiadne straty a pršiplášte zostali nevybalené. Čo inšie sme si mali želať?!

Už teraz sa tešíme na jubilejný 10. ročník Dňa Trnavskej univerzity.

Z. M.

Jedna otázka pre...

*PhDr. Andreu Lajdovú, PhD., prodekanu FZ a SP
pre študijné záležitosti a rigorózne konania*

Aké novosti sú v štúdiu na fakulte zdravotníctva a sociálnej práce?

Poslaním našej fakulty je vzdelávať a vychovávať študentov pre profesie zamerané na človeka, rodinu a komunitu v zdraví, chorobe či sociálnej núdzi. Z poslania fakulty vychádza koncepcia študijných programov, ktorú tvorí spojenie nelekárskych zdravotníckych odborov (ošetrovateľstvo, verejné zdravotníctvo, laboratórne vyšetrovacie metódy) a behaviorálnych vied (sociálna práca, sociálna práca v zdravotníctve, riadenie a organizácia sociálnych služieb), čím dosahujeme jedinečnosť medzi školami podobného typu na Slovensku. Vo výučbe študijných programov aplikujeme najnovšie poznatky z vlastnej, domácej a zahraničnej vedecko-výskumnej oblasti. Študijné programy na našej fakulte sú koncipované tak, aby študenti nezískavali iba mechanické vedomosti a zručnosti, ale aby z nich vyrástli osobnosti so schopnosťami kriticky myslieť a presadzovať nové poznatky v praxi, uplatniť sa na domácom i zahranič-

nom trhu práce, celoživotne sa vzdelávať vo vyštudovaných študijných programoch.

V akademickom roku 2015/2016 otvárame tieto študijné programy: verejné zdravotníctvo; sociálna práca; sociálna práca v zdravotníctve; riadenie a organizácia sociálnych služieb; laboratórne vyšetrovacie metódy v zdravotníctve; ošetrovateľstvo. V uvedených študijných programoch bude prebiehať štúdium v troch stupňoch – okrem programu ošetrovateľstvo, v ktorom otvárame 1. stupeň štúdia. V predchádzajúcom akademickom roku vznikol z iniciatívy katedry verejného zdravotníctva a katedry predškolskej a elementárnej pedagogiky nový študijný program vzdelávanie a zdravotníctvo v rozvojevej spolupráci, ku ktorému sme dostali kladné stanovisko od akreditačnej komisie. Ak minister školstva rozhodne o priznaní práva udeľovať akademický titul v tomto študijnom odbore, bude po dohode s pedagogickou fakultou zaradený do ponuky študijných programov v budúcom akademickom roku.

(bch)

Začíname po francúzsky

Akademický rok sa na Teologickej fakulte Trnavskej univerzity otváral 21. septembra 2015 prednáškou sr. ThLic. Carol Cook Eid, PhD. s názvom – *Vyvolená medzi všetkými ženami: Mária Panna-Matka v islamskej tradícii a vo výklade podľa Koránu*. Sestra Carol prednášala vo francúzštine, ktorá bola študentom, pedagógom, zamestnancom a všetkým účastníkom simultánne tlmočená do slovenčiny. Prednáška bola prínosná a podnetná, o čom svedčí veľké množstvo otázok, ktorým bol ponúknutý priestor v takmer 45-minútovej diskusii.

Petronela Lesanská

Rovnosť príležitostí v akademickom prostredí

V stredu 7. októbra 2015 sa v aule Pázmaneum v budove Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU uskutočnilo v rámci projektu GENOVATE a pod záštitou dekana FZaSP TU prof. Jaroslava Slaného v poradí už o tretie stretnutie *Kaviareň Svet* (z angl. World Café), ktoré realizuje pracovná skupina projektu GENOVATE. Hlavným cieľom tohto podujatia bolo predstavenie dokumentu s názvom *Kariérny rozvojový plán pracovníka*, pripraveného v rámci projektu GENOVATE ako jeden z mechanizmov, ktoré podporujú princípy rovnosti príležitostí pre mužov a ženy v oblasti kariérneho rastu v akademickom prostredí. Tvorba a realizácia *Kariérneho rozvojového*

plánu pracovníka na fakulte zdravotníctva a sociálnej práce je podporovaná vedením fakulty a univerzity. Na základe vzájomnej diskusie pracovná skupina navrhne formu jeho implementácie na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity.

Vedeckou koordinátorkou projektu je MUDr. Alexandra Bražinová, PhD., MPH, projektovou manažérkou PhDr. Zuzana Polakovičová. Členmi projektovej skupiny sú doc. PhDr. Miriam Slaná, PhD., PhDr. Andrej Kállay, PhD., doc. Daniela Kállayová, Mgr. Michaela Hromková, PhD., Mgr. Denisa Jakubcová, Mgr. Mária Garabášová, PhD., Mgr. Katarína Letovancová, Mgr. Katarína Maníková.

Inšpirácie z Ružomberka

„Tvoja knižnica je tvojím rajom“ – tak znie motto na stene novej budovy Univerzitnej knižnice Katolíckej univerzity v Ružomberku, kam tento rok zavítali účastníci exkurzie knihovníkov z knižníc trnavského regiónu. Exkurzia sa konala 9. septembra a organizovala ju, ako každoročne, trnavská pobočka Spolku slovenských knihovníkov.

V roku 2009 sa na Katolíckej univerzite zlúčili čiastkové knižnice a vytvorila sa jednotná univerzitná knižnica v duchu študentského campusu. Univerzitná knižnica sa novou budovou pýši od roku 2013, pričom dominantnými prvkami sú rozsiahle galérie, počítačové miestnosti, tiché študovne a početné „kútiky“ pre študentov, rozprestierajúce sa na troch podlažiach. Aby bola orientácia v budove pre študentov bezproblémová, interiér knižnice je koncipovaný ako mestečko s ulicami a námestiami, nesúcimi mená významných osobností. Najväčšou zaujímavosťou je umelecké dielo *Otčenáš* od doc. akad. mal. Pavla Ruska, ArtD., ktoré sa prelína všetkými podlažiami a miestami na štúdium, presvetlenými sklenenou stenou a tvoriacimi tak efekt otvoreného priestoru. Na prvých dvoch podlažiach je uložený fond knižnice, tretie zaplnil štedrý dar bývalého rektora Katolíckej univerzity prof. Tadeusza Zasępu,

PhD., ktorý knižnici daroval svoju súkromnú zbierku kníh. Univerzitná knižnica je vo svojej novej podobe nielen pre študentov, ale aj pre širokú verejnosť veľkým prínosom, či už ide o jej nápaditý dizajn a veľký priestor, ktorý pre nich vytvára útulné miesto na štúdium, alebo o služby, ktoré univerzitná knižnica svojim používateľom poskytuje.

Martina Radošovská

Prof. Ladislav Csontos ocenený za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou

Pri príležitosti výročia vydania encykliky pápeža Jána Pavla II. *Fides et ratio* (Viera a rozum) udeľovala aj v tomto roku Konferencia biskupov Slovenska ceny *Fides et ratio* za zásluhy o dialóg medzi vierou a vedou. Slávnostnému udeľovaniu cien, ktoré sa uskutočnilo 22. septembra 2015 v Zrkadlovej sieni Primaciálneho paláca v Bratislave, predchádzala svätá omša za vedcov, celebrowaná v Kostole Najsvätejšieho Spasiteľa. Následne boli počas slávnostného ceremonálu už po piaty raz udelené ceny *Fides et ratio*. Tohtoročnými laureátmi ceny sa stali prof. RNDr. Peter Holec, CSc. (Katólicka univerzita v Ružomberku), prof. RNDr. ThDr. Ladislav Csontos PhD. (Trnavská univerzita) a in memoriam RNDr. Igor Túnyi, CSc., bývalý riaditeľ Geofyzikálneho ústavu SAV. Pamätný dekrét spolu s medailou si laureáti a ich zástupcovia prevzali z rúk Mons. Františka Rábeka, predsedu Rady pre vedu, vzdelanie a kultúru pri KBS.

Je potešujúce, že laureátom takejto významnej ceny sa stal predstaviteľ Trnavskej univerzity a jeden z jej terajších prorektorov, prof. Ladislav Csontos. Ako bolo zdôraznené v laudácii, aktivity profesora Csontos na poli interdisciplinárneho dialógu zahŕňajú jeho prácu s vysokoškolskou mládežou, prácu v rámci významných zahraničných grantov (Templeton foundation, Metanexus), spoluprácu s Radou pre vedu, vzdelanie a kultúru pri KBS, ako aj jeho dlhoročnú aktivitu týkajúcu sa návratu teológie do rodiny vied. V laureátskej prednáške s názvom *Nová evanjelizácia a pastoračné plánovanie* analyzoval prof. Csontos problematiku pastoračného plánovania z rôznych aspek-

tov a na konkrétnych príkladoch ukázal, ako je pastoračné plánovanie možné, potrebné a kedy je efektívne. Poukázal pritom na analogickosť motivácie pri rôznych príležitostiach, či už ide o motiváciu veriaceho, alebo vedca. Za všetku činnosť, ktorá prispela – a dúfam, že ešte aj dlhé roky bude prispievať – k rozvoju interdisciplinárneho dialógu patrí prof. L. Csontosovi vďaka. Ukazuje sa, že toto je správna cesta. Všetci sa musíme veľa učiť tak, že budeme citlivo a vecne diskutovať. Niektoré argumenty môžu byť prekonané a zvetrané, ale diskusia a hľadanie dôkazov nesmú ustať. Vedci a teológovia sa musia učiť jedni od druhých.

Miroslav Karaba, Teologická fakulta TU

Foto: Ordinariát OS a OZ SR

Rok Vendelína Jankoviča v Cíferi

Na Trnavskej univerzite vari niet človeka, ktorý by nepoznal útlu, ale obsahovo hodnotnú knižku v netradičnom formáte pod názvom *Trnavská univerzita*. Jej autorom je PhDr. Vendelín Jankovič, CSc., ktorý by sa bol v tomto roku dožil 100 rokov. Tento významný historik, archivár, pamiatkar, vedec svetového významu sa narodil v obci Cífer. Tamajší obecný úrad si svojho rodáka náležite uctil. Venoval mu celý rok 2015. Jedným z podujatí pripomínajúcich si Vendelína Jankoviča bol seminár, ktorý Obecný úrad v Cíferi pripravil v spolupráci s Ústavom dejín Trnavskej univerzity, Katedrou histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity a Univerzitnou knižnicou Trnavskej univerzity a ktorý poskytol v koncentrovanej podobe pohľad na neuveriteľné množstvo odbornej, vysokokvalifikovanej činnosti tohto vzácneho človeka.

Jeho život a dielo vo svojich príspevkoch predstavili Dr. Peter Mulík, riaditeľ Slovenského historického ústavu Matice slovenskej, prof. Vladimír Rábik, vedúci Katedry histórie Filozofickej fakulty Trnavskej univerzity, Mgr. Martina Orosová z Pamiatkového úradu SR, Dr. Henrieta Žažová z Ústavu dejín Trnavskej univerzity. Na

Vendelína Jankoviča – skromného a pracovitého človeka, milujúceho otca spontánne zaspomínala jeho dcéra Dr. Iveta Jankovičová.

Po skončení seminára si účastníci prezreli výstavu *Život a dielo Vendelína Jankoviča*, ktorá je návštevníkom k dispozícii v Dome kultúry v Cíferi.

Zuzana Martinkovičová

Laudato si' o starostlivosti o náš spoločný dom

je názov novej encykliky pápeža Františka, ktorá vzbudila mimoriadnu pozornosť odborníkov, politikov i širokej verejnosti. Venuje sa téme starostlivosti o životné prostredie z viacerých uhlov pohľadu. Pápež František vybral názov encykliky podľa sv. Františka z Assisi, ktorý je patrónom ekológie. „Laudato si'“, čiže „Bud' pochválený“, je citáciou z *Chválospevu stvorenia*, známeho aj ako *Pieseň brata Slnka*.

„Aký typ sveta chceme odovzdať tým, ktorí prídu po nás, deťom, ktoré vyrastajú?“ Táto otázka je srdcom encykliky. „... otázka sa netýka iba životného prostredia v izolovanom zmysle, pretože k tomuto problému sa nemožno stavať čiastkovým spôsobom.“ Naša cesta vedie k otázkam o zmysle existencie jedinca a k hodnotám, ktoré sú základom života spoločnosti: „Pre aký cieľ sme prišli do tohto života? S akým cieľom pracujeme a bojujeme? Prečo nás táto zem potrebuje?“ Ako píše pápež, „*ak si nekladieme tieto hĺbkové otázky, neverím, že by naša ekologická angažovanosť mohla priniesť významné výsledky*“. Zem, náš spoločný dom, „*je aj ako sestra, s ktorou sa delíme o existenciu, a ako krásna matka, ktorá nás prijíma do svojho náručia*“. My sami „*sme zemou. Samotné naše telo pozostáva z prvkov planéty, jej vzduch je ten, ktorý nám dáva dych, a jej voda nás vyživuje a obnovuje*.“ Táto zem, trpiaca zlým zaobchádzaním a plienením, keď

ekonomický záujem stojí nad všeobecným dobrom, táto zem sa teraz sťažuje a jej stony sa spájajú so všetkými opustenými tohto sveta. S pozvaním načúvať im sa pápež František obracia na všetkých – jednotlivcov, rodiny, miestne pospolitosti, krajiny, medzinárodné spoločenstvo a pozýva k „ekologickej konverzii“ podľa vyjadrenia sv. Jána Pavla II., čiže zmeniť kurz a zhostiť sa krásnej a zodpovednej úlohy starostlivosti o náš spoločný dom. Svätý Otec si osvojil pohľad nádeje, čo sa vyníma v celej encyklike. „**Ludstvo si musí uvedomiť, že je nevyhnutné zmeniť životný štýl, výrobu a spotrebu. A to s cieľom bojovať proti otepľovaniu, teda aspoň proti ľudským príčinám, ktoré ho vyvolávajú či zvyšujú.**“

Univerzálnosť a vážnosť textu podporila skutočnosť, že encykliku predstavili novinárom spoločne ghanský rímskokatolícky kardinál, grécky pravoslávny teológ, nemecký ateistický vedec a americká ekonómka a katolíčka. Starostlivosť o spoločný dom je aktuálnou výzvou pre nás všetkých.

Dostupný je slovenský preklad encykliky.

(Encyklika Svätého otca Františka LAUDATO SI' o starostlivosti o náš spoločný domov. Spolok svätého Vojtecha, Trnava 2015.)

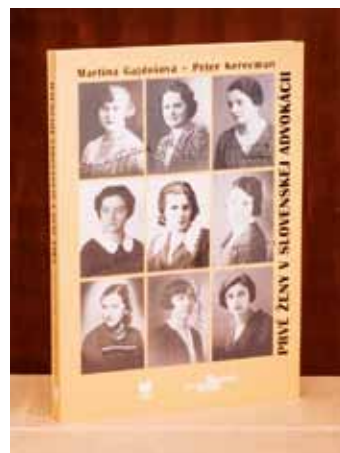
Bohumil Chmelík

Novinka na knižnom trhu

Gajdošová, M. - Kerecman, P.: Prvé ženy v slovenskej advokácii. Veda, Bratislava 2015, 320 s. ISBN 978-80-224-1430-2.

Kniha je príspevkom k dosiaľ nespracovanej téme – prenikaniu žien do advokátskeho povolania. Kniha má svoju všeobecnú časť, kde sa v prvej kapitole zaoberá právnou úpravou advokácie – jej organizácie a výkonu po vzniku Československej republiky v roku 1918 a jej jednotlivým zmenám, ktoré sa dotkli Slovenska. Boli to napr. organizácia obvodov komôr, realizácia advokátskych skúšok, výkon a dĺžka advokátskej praxe na území Československa a vzájomné zastupovanie advokátov, právne postavenie osnovníkov a advokátov, právne postavenie osnovníka, vzťah osnovníka a princípála, dôvody personálnych úbytkov v advokácii v dôsledku komplikovaných udalostí po roku 1937 vzhľadom na právnu úpravu postupných obmedzení v slobodných povolaniach, prvá zmienka o ženách v predpisoch o advokácii a pod. Osobitná časť je venovaná ženám (najskôr v komparácii so zahraničím a prvými právničkami) a potom aj prvým študentkám práva na Slovensku – na Právnickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave od roku 1921 (druhá kapitola). Ťažisková kapitola je upriamená

na ženy v advokácii na Slovensku – osnovníčky a advokátky, aj s čiastočným prihladnutím na územie Podkarpatskej Rusi. Prvá osnovníčka bola na Slovensku do zoznamu osnovníkov zapísaná v roku 1925, prvá advokátka sa v zozname advokátov objavuje v roku 1931. Sledujú sa väzby tradície povolania z otca na dcéru, manželov v advokácii, iných príbuzenských a kolegiálnych vzťahov, ale aj väzby na sudcov, notárov a vzájomné prestupovanie z a do advokácie, a to všetko s ohľadom na nový spoločenský fenomén – žena v právnickej profesii. Štvrtá kapitola uzatvára pohľad na ženy v advokácii prierezovým pohľadom na udalosti vojny a povojnovej obnovy organizácie advokácie, ako aj na výrazný predel spôsobený vývojom po roku 1948. Piata kapitola poskytuje záverečné zhodnotenie vnútorného zloženia „ženskej advokácie“ na Slovensku.

Workshopy v projekte e-Roma Resource

Na katedre verejného zdravotníctva v týchto dňoch finalizujú projekt e-RR, ktorý sa usiluje pomôcť vzájomnej komunikácii rómskej a väčšinovej populácie v Európe. Na platforme e-RR (<http://www.eromaresource.com/about-e-rr/about-project.html>) je v súčasnosti množstvo informácií nielen z účastníckych krajín projektu vo viac než 20 tematických oblastiach a nechýbajú ani audiovizuálne diela. V knižnici sa nateraz nachádza približne 2 000 titulov, pričom obsah platformy je stále vo výstavbe. Na tému projektu boli odvysielané reportáže v rádiách Regina a Lumen, v ktorých koordinátorka projektu Mgr. Michaela Machajová, PhD. (na fotografii) pozvala na pripravované workshopy profesionálov pracujúcich s rómskou komunitou. V rámci nich sa budú môcť vyjadriť k obsahu a štruktúre e-RR, ako aj diskutovať o tom, akoby sa dala platforma vylepšiť pre jej užívateľov. Workshopy sa budú konať v mesiacoch september a október na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce TU, konkrétne termíny sú uvedené na webovej stránke alebo facebook konte projektu. Realizátori projektu nadviazali užšiu komunikáciu s Úradom splnomocnenca Slovenskej republiky pre rómske komunity na Ministerstve vnútra SR, ako aj s riaditeľkou Odboru verejného zdravia

na Ministerstve zdravotníctva SR a mnohými ďalšími. Na workshopoch uvítajú účasť najmä z radov pedagógov, vychovávateľov, sociálnych a terénnych pracovníkov, rómskych asistentov, zástupcov cirkevných organizácií činných v rómskych komunitách, ako aj ostatných profesionálov, ktorí s rómskou komunitou spolupracujú a komunikujú. V prípade záujmu o účasť na niektorých z workshopov sa možno prihlasovať u koordinátorky projektu Mgr. M. Machajovej, PhD., z Katedry verejného zdravotníctva FZaSP TU.

(bch)

Erika Mészárosová šamankou 2014

V decembri 2014 sa zmenila galéria Vestředu v Plzni na Martinskej ulici na salón verejného umenia s účasťou viac ako 40 autorov. Podľa vzoru súčasných salónov, ktoré prežívajú v Českej republike svoju renesanciu, galéria nechala voľbu na návštevníkov, ktorí vybrali víťazných „šamanov“ dvojakou cestou: jednak hlasovaním priamo v galérii a potom online výberom na galerijnom Facebooku. Z tohto umeleckého súperenia tak vyšli dvaja víťazi: **Erika Mészárosová**, študentka 3. ročníka odboru animácia výtvarného umenia na Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity v Trnave,

a **Tomáš Staněk**, študent Fakulty designu a umění Ladislava Sutnara v odbore ilustrácia. Obaja získali možnosť usporiadať v máji 2015 spoločnú výstavu v galérii Vestředu.

Erika Mészárosová má za sebou už niekoľko skupinových výstav. Salón Šamani 2014 v galérii Vestředu vyhrala so svojím objektom *Inak, ako sa na prvý pohľad javí*. Jej tvorba vychádza z prežitých životných situácií, konotácie, ktoré diela Eriky Mészárosovej vyvolávajú, však často súvisia s aktuálnym spoločenským fenoménom. Ilustruje tak nielen vlastné prežívanie, ale empaticky vstupuje tiež do prežívania percipienta.

Ocenenie pre prof. P. Blahu

Literárny fond udelil prémie za výnimočný vedecký ohlas na jedno dielo. V kategórii spoločenské vedy získal I. miesto prof. JUDr. Peter Blaho, CSc., z Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave za vedecký ohlas na dielo P. Blaho, K. Rebro: *Rímske právo* (Vydavateľstvo Obzor, 1991, 1. vydanie, ISBN 80-215-0158-8). Prémii si prof. P. Blaho prevzal na slávnostnom odovzdávaní Ceny LF za vedeckú a odbornú literatúru a prémie za trojročný vedecký ohlas, ako aj prémie za výnimočný vedecký ohlas na jedno dielo za rok 2014 v Zichyho paláci v Bratislave 24. septembra t.r.

Prof. MUDr.

Martin
Rusnák, CSc.

Prof. MUDr. Martin Rusnák, CSc., je lekár, ktorý sa po krátkej klinickej praxi venoval najmä výskumu v rôznych oblastiach zdravotníctva. V prvom rade sa orientoval na epidemiológiu chronických ochorení, najmä juvenilného diabetu a ťažkých úrazov mozgu. Zároveň študoval systémy zdravotníckej starostlivosti s dôrazom na jej kvalitu. Okrem toho sa profiloval ako odborník na zdravotnícku starostlivosť v postkonfliktných krajinách. Vyučuje na Fakulte zdravotníctva a sociálnej práce (FZaSP) TU epidemiológiu, zdravotnú politiku a organizáciu zdravotníctva. Je garantom štúdia PhD. v odbore verejné zdravotníctvo. Manželka Viera je lekárka, profesorka verejného zdravotníctva na FZaSP.

Ste absolventom Lekárskej fakulty UK, aká bola vaša zdravotnícka kariéra?

Promoval som v roku 1975. Nastúpil som na Klinikum tbc a respiračných chorôb na Kramároch. Po dvoch rokoch pracovisko zrušili a ja som prestúpil na Klinikum vnútorných chorôb, vedenú prof. Niederlandom. Bolo to pracovisko, kde sa zachoval záujem o skutočný výskum a výchovu k vede, ktorý profesor priniesol zo Spojených štátov, kde pracoval v tíme manželov Cori, ktorí nedlho po jeho nedobrovoľnom návrate na Slovensko dostali Nobelovu cenu za medicínu. Tu som sa učil nielen základom klinickej medicíny, ale aj vedeckého myslenia. Mal som na starosti laboratórium funkčných vyšetrení pľúc a srdca. Odtiaľ som prešiel na pracovisko vo Výskumnom ústave lekárskej bioniky, kde som pokračoval v štúdiu fyziológie dýchania a skúmania elektrických prejavov srdca. Tu vznikla učebnica *Počítač na oddelení funkčnej diagnostiky*, ktorú sme napísali spolu s profesorom Krištúfkom. Po revolučných zmenách som klinickú medicínu zanechal.

Kedy ste sa začali orientovať na využitie IT v medicíne?

Matematika ma bavila už na základnej škole. Pokračoval som v nej aj na strednej škole a zásluhou umiestnenia v matematickej olympiáde ma automaticky prijali na univerzitu. Myslel som, že po zvyšok života sa budem venovať tomuto odboru. Moji rodičia, obaja lekári, ma prehovorili, aby som skúsil prijímačky na medicínu, ktoré som urobil, takže som sa napokon zapísal na Lekársku fakultu UK. Ale záujem o exaktné vedy mi zostal a uvedomoval som si, ako mi v istých oblastiach pomohol pri algoritmickej problematike. V začiatkoch môjho pôsobenia na klinike prišli na Kramáre počítače. Prof. Niederland ma poveril zodpovednosťou za ich využívanie. To mi poskytlo príležitosť zoznámiť sa s týmto svetom, chcel som pochopiť, ako to všetko funguje, a počas nočných služieb, keď bol chvíľu pokoj, som sa oboznamoval so zásadami programovania. Napísal som

aj jednoduchý štatistický program. Postupne som vytvoril algoritmus pre interpretáciu krivky rozpísaného výdychu s výpočtom kritických hodnôt. Následne podobný postup na interpretáciu acidobázickej rovnováhy v krvi. Zo štatistiky som sa veľa naučil pri riešení výskumnej úlohy Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO).

Aké boli dôvody vašej orientácie na verejné zdravotníctvo?

Začiatkom osemdesiatych rokov prof. Červenka, známy slovenský epidemiológ, riaditeľ Výskumného ústavu preventívneho lekárstva, oslovil Výskumný ústav lekárskej bioniky s ponukou spolupráce na projekte, financovanom WHO, ktorý skúmal vzťah výšky krvného tlaku a kombinácie dvoch hormónov vo forme antikoncepcijnej pilulky. Štúdiá sa vykonávala v 14 krajinách Európy. Bol som požiadaný viesť skupinu, ktorá zozbierať údaje štatisticky spracuje. Odborným garantom štúdie bol Sir Michael Marmot, v tých časoch mladý vedec z London School of Hygiene and Tropical Medicine. Vtedy som s úžasom zistil, ako sme vo vtedajšom Československu neuveriteľne pozadu. Tam som počul o koncepcii rizika, logistickej regresii, účinnosti atď. Všetko termíny, ktoré sme sa neučili a ktoré boli základom vtedajšej epidemiológie a hygieny. U nás ich málokto poznal, pretože len niekoľko ľudí dostalo šancu oboznámiť sa s anglosaským epidemiologickým a dnes by sme povedali verejno-zdravotníckym myslením. Naša príprava bola absolútne nedostatočná. Tak som začal bojovať pri analýze obrovského súboru údajov. K tomu sa pridalo politické prostredie, neochota kolegov z ústavu spolupracovať a dokonca snaha čo najviac nám sťažiť podmienky práce. Paralelne som bol oslovený z viedenského Inštitútu aplikovanej systémovej analýzy na spoluprácu na projektoch modelovania zdravotníckych systémov. Tu som sa dostal do centra vedy o systémoch a nazerania na ne cez matematickú analýzu. Robil som v tímoch, kde boli Američania, Angličania, Rusi a vedci z ďalších krajín.

Pracoval som pod vedením vtedajších hviezd výskumu, akými boli profesori Rogers, Keyfitz a Meadows z USA či prof. Shigan z Moskvy. Pamätám sa na začiatky, keď som písal prvú vedeckú správu. Bolo to, akoby som prišiel z inej planéty. Spolupracoval som s ľuďmi, ktorí prežili väčšinu akademického života na Harvardovej univerzite alebo na Massachusetts Institute of Technology. Bol to iný svet a ja som sa snažil vo svojej naivite priniesť naučené a naštudované domov, do Československa. Snažím sa to doteraz, len niektoré domáce stereotypy asi nie je možné prekonať.

Po tomto úvode, kde som dostal, čo mi chýbalo z prípravy doma, som sa postupne zaraďoval do vedeckej komunity doma i v zahraničí. Doma s minimálnym porozumením, v zahraničí väčšinou bez podpory z domu. Keď som dostal ponuku stať sa poradcom riaditeľa Svetovej zdravotníckej organizácie v Ženeve, čo bolo prestížne postavenie, určití pracovníci z ministerstva zdravotníctva mi to listom zakázali, pretože vraj nerozumiem problematike zdravotníctva. A to už bolo po revolúcii! Rovnako zrušili Národné centrum podpory zdravia, kde neustálymi kontrolami z ministerstva financií chceli dokázať, keďže sa mi ako riaditeľovi podarilo zvýšiť príjmy organizácie na dvojnásobok pomocou grantov, že som vlastne porušil predpisy. Skončilo sa to tým, že som v roku 1995 abdikoval z riaditeľovania a odišiel. Stal som sa „živnostníkom“ a získané vedomosti som poskytoval US AID a jej projektom na Slovensku, dva roky som bol poradcom pána Sorosa pre zdravie verejnosti v strednej Európe a neskôr som robil rôzne projekty EÚ na Slovensku a v iných krajinách sveta. Teraz sa snažím – so striedavým úspechom – naučené odovzdať mladým na katedre verejného zdravotníctva.

Centrom v množine problematiky verejného zdravotníctva je epidemiológia. Môžete čitateľom priblížiť jej problematiku?

Epidemiológia sa stala pre mňa základnou metódou práce. Ponímam

ju ako veľmi praktický prístup k mnohým javom v súčasnej medicíne. Ten výpočet je obsiahly. Jej použitie nachádzame stále viac v klinickej medicíne, ktorá bola kedysi doménou výhradne lekárov v priamom styku s pacientom. Dnes sa do výkonu starostlivosti či prevencie alebo podpory zdravia zapája stále viac odborníkov z nelekárskych disciplín, akých vychovávame aj my v Trnave. Na Slovensku zatiaľ neprebehla širšia diskusia o potrebe takýchto špecialistov a príslušná legislatíva nereaguje na situáciu dneška. Postupne nám vymierajú epidemiológovia v teréne a zákon neumožňuje, aby naši absolventi túto funkciu zastávali. Naši absolventi sú pripravení tieto pozície zastáť či už v štátnej správe, alebo v iných pozíciách, ktoré ponúka trh.

Píšete monografiu o epidemiológii. Čo je jadrom/prínosom súčasnej epidemiológie?

Jadrom epidemiológie by malo byť vedecké poznanie a jeho uplatnenie v praxi. Dennodenne sa stretávame s prípadmi, keď epidemiológovia môžu zabrániť, a väčšinou zabránia, zbytočným úmrtiam. Ale ich práca by mohla byť ešte širšia a s väčším efektom. Dnes je ťažké vyčíslieť, aký finančný prínos má zníženie infekcií z katétrov či na oddeleniach intenzívnej liečby, ktorým zabránili naši kolegovia v Trnave, Skalici a inde poskytnutím metodiky dôsledného a účinného umývania rúk. Úlohou epidemiológa je nielen včas upozorniť na hroziace nebezpečenstvo, ale aj predchádzať jeho vzniku. V neposlednom rade je to aj príprava kapacít na rozpoznanie globálnych biologických, chemických, nukleárnych a iných hrozieb (CBRN a IHR). Málo o tom hovoríme, ale táto hrozba je tu a musíme byť pripravení čeliť jej. A nakoniec by som rád uviedol, že epidemiológia je za celým hnutím zvyšovania kvality zdravotníckej starostlivosti, ošetrovateľstva a zdravia verejnosti prostredníctvom vývoja vedeckých dôkazov a ich uplatnenia v praxi. Viac ako dvadsať rokov sa tejto problematike venujem doma,

ale najmä v zahraničí v oblasti ťažkých úrazov mozgu, ale aj v iných sférach blízkych mojej profesii. Zatiaľ doma nenachádzam veľa skutočného záujmu, čo pramení aj z toho, že naše zdravotníctvo nezaviedlo procesy akreditácie poskytovateľov starostlivosti.

Založili ste a doteraz ste jedným z riaditeľov Medzinárodnej výskumnej organizácie úrazov mozgu...

Začalo sa to nevinne. Skupina vedená prof. Ghajarom z Cornell University v USA ma požiadala o pomoc pri rozbehu projektu využitia nových guidelines (odporúčení) na liečbu ťažkých úrazov mozgu v Európe. Strávil som skoro tri roky medzi Cornell a európskymi neurotraumatologickými pracoviskami (spolu ich bolo 32) a v nadväznosti na liečbu som rozbehol tvorbu jednej z najväčších databáz s údajmi o pacientoch. Ukázalo sa, že bude výhodnejšie založiť samostatnú organizáciu v Európe, International Neurotrauma Research Organization, najmä pre prístup ku grantom, a koncom roku 1999 sme založili túto neziskovú organizáciu vo Viedni. Bol som zvolený za jej výkonného riaditeľa a zodpovedal som sa zboru 12 riaditeľov z celého sveta. Veľkou pomocou bol nedávno zosnulý prof. Dr. Walter Mauritz. Získali sme viacero grantov národných, aj z rakúskych inštitúcií a EÚ. Za pomerne krátky čas sme získali meno a rozoznávali nás nielen v Európe, ale aj v celom svete. Svedčia o tom desiatky publikácií v časopisoch s vysokým impaktom, a to nielen v Európe, ale aj v USA, pozvané prednášky do Indie, Spojených štátov, Ruska a inde. Snažil som sa k spolupráci prilákať aj mladších kolegov z Trnavskej univerzity. Podarilo sa mi vychovať niekoľko úspešných PhD-študentov, ako aj – zatiaľ – jedného docenta. Uvádžam to najmä preto, že podobný model by mohol poslúžiť ďalším katedrám či fakultám na stimuláciu vedeckého rastu. Táto koncepcia je zároveň mojim stanoviskom k prebiehajúcej,

skôr pesimistickej, diskusii o stave vysokého školstva na Slovensku. Budovanie výskumných centier, identifikácia ochotných spolupracovníkov a najmä výchova mladých vedcov sú nádejou pre naše univerzity. Hovorím možno neskromne, že mne sa podarilo ukázať cestu, otázka je, či sa nájdu nasledovníci.

Viac ako dvadsať rokov z vášho životopisu sú späté s medzinárodnou spoluprácou formou grantov a poradenstva...

Vždy som vychádzal z toho, že medicína, do ktorej radím aj zdravie verejnosti, je rýdzo praktická disciplína. Jej cieľom je pomôcť človeku a ľuďom. Mal som možnosť pôsobiť v krajinách, ktoré prešli ťažkými konfliktami alebo nemali také šťastie, aby sa mohli slobodne uplatniť. Už od chlapca som sa – najprv naivne, neskôr cielene – venoval životu doktora Schweitzera a jeho odkazu. Začiatkom deväťdesiatych rokov som spolupracoval s dcérou tohto nositeľa Nobelovej ceny na projektoch, ktoré pokračovali v tradícii pomoci tým, ktorí to potrebujú. Takým projektom bol boj s tuberkulózou v Macedónsku či HIV/AIDS v Moldavsku. Bol som konfrontovaný s hrôzami, ktoré som neočakával. Začala sa vojna v Juho-slávii, potom prišiel Južný Sudán, týždeň po podpísaní prímeria som letel s kolegom z Holandska do Rumbeku pokúsiť sa odhadnúť potreby zdravotnej pomoci. Bol to projekt Caritas, pôsobili sme v rámci diecézy, na čele ktorej stál biskup Mazzolari. Obohatilo ma to najmä tým, že som prestal hľadať odpovede na nezmyselné otázky typu: Prečo to robíš? Má to zmysel, keď všetkých nemôžeš zachrániť, ani im pomôcť...? Veľmi mi pomohol príklad doktora Schweitzera. Na Balkán som sa vrátil v projektoch v Srbsku, Chorvátsku a nedávno v Bosne a Hercegovine. Do Afriky som v minulom roku chodil učiť epidemiológiu v Tunise. Mojmým snom je, aby naši študenti pochopili úlohu verejného zdravotníka a potrebu pomôcť človeku, ktorý je v núdzi. Nielen v Afrike, ale aj doma.

Ako vnímate pedagogický a vedecký život TU?

Dlho som rozmýšľal, či neodmietnem na túto otázku odpovedať. Mám skúsenosť, že nie vždy sa nosí otvorenosť a diskusia. Ale napriek tomu využijem túto možnosť podeliť sa s mojmým pohľadom nielen na tú našu, ale aj na mnohé iné univerzity na Slovensku. Mal som možnosť porovnávať univerzity v Heidelbergu, vo Viedni, v Londýne, v Scrantone a v New Yorku s pomermi na Slovensku, v Čechách a vôbec v krajinách po politickej a ekonomickej transformácii. Táto téma ma dlhodobo zaujíma a počas spolupráce s prof. Mauritzom z Viedenskej univerzity ma zaujala jeho prednáška o tom, ako sa Rakúsko v sedemdesiatych rokoch vyrovnalo s podobným problémom, aký trápi Slovensko dnes, teda s nízkou kvalitou pedagógov a vedcov. Na grafoch z MEDLINE ukázal, ako koreluje nárast vedeckých publikácií v Rakúsku so zavedením opatrení na reguláciu vedeckej práce a hodností. Na číslach ukázal, že zavedenie jednotných kritérií na habilitácie a profesúry v oblasti lekárskeho vied v celom Rakúsku, ktoré sú doteraz založené na počte a druhu prác publikovaných v časopisoch s impaktom, na bezpodmienečnom vyžadovaní pobytu mimo materskej univerzity – v USA alebo vo Veľkej Británii, preukázané získanie medzinárodných grantov a podobne, viedlo k neuveriteľnému nárastu vedeckej produkcie. To, čo sa deje na Slovensku, nielen v Trnave, je vedomé klamstvo (hovorím len za môj odbor!), klameme si, že sme porovnateľní so svetom, že robíme výskum, že publikujeme atď. To nie je problém len Trnavy, deje sa to všade okolo. Podľa mojej mienky je to dôsledok neúmerného nárastu univerzít a odborov, ktoré tu doneďavna neboli, ako aj celkovej nízkej úrovne spoločenského vedomia, ktoré toleruje život v sebaklame. Možno v iných oblastiach je to inak. Pokiaľ nevychováme niekoľkých elitných vedcov v každom študijnom odbore, dovtedy nenastane pokrok v kvalite štúdií na našich fakultách a ka-

tetrách. Čo je k tomu potrebné, to je téma na diskusiu, ktorú by mala začať elita každej univerzity – profesori, pretože táto téma by nemala byť ohraničená hranicami katedier či fakúlt. Nie som príliš optimistický, že o túto tému bude iný záujem ako formálny.

Bývate v Trnave. Ako vidí Bratislavčan Trnavu?

V Trnave sme s manželkou počas semestra v pracovných dňoch, pretože sme už nevládali denne cestovať zo Záhoria, kde bývame, ani autom, ani vlakom. Máme byť v centre s výhľadom na veže univerzitetného kostola a budia nás zvony. Trnava je malé mesto s obrovskou históriou a významom pre politický a kultúrny život celého Slovenska. Manželka sa tu narodila a prežila prvé roky života, pokiaľ sa nepresťahovali do Bratislavy. Stali sme sa členmi Klubu priateľov Trnavy a vychutnáme si podujatia, ktoré klub organizuje. Stretávame sa s priateľmi a občas zájdeme do niektorej z vinárni a reštaurácií. Trnava je príjemným mestom – blízko Bratislavy, Viedne a Budapešti. Poskytuje svojim obyvateľom príjemné prostredie mestskej časti a blízkeho vidieka. Malé Karpaty, ktoré môžu mnohých Trnavčanov vidieť z okien svojich bytov, sú lákavé nielen na pohľad, ale poskytujú možnosti pohybu v prírode v každom ročnom období.

Prezradíte nám vaše životné motto?

Celý život sa zaoberám číslami, a preto je mojmým mottom výrok lorda Kelvina: *If you can not measure it, you can not improve it* (Pokiaľ niečo nemôžete zmerať, nemôžete to zlepšiť). Ako obdivovateľ doktora Schweitzera, prirodzene, poznám ním formulovanú úctu k životu, ale okrem toho sa riadim citátom z jeho publikácie: *Truth has no special time of its own. Its hour is now – always* (Pravda nemá žiadny zvláštny vlastný čas. Jej hodina je teraz – vždy.)

Za rozhovor ďakuje Bohumil Chmelík

Doc. RNDr.

Ján Drdul CSc.

Biológ a prvý dekan pedagogickej fakulty

Čas beží neúprosne rýchlo a my sme si ani neuvedomili, že náš kolega doc. RNDr. Ján Drdul, CSc., pred dvoma rokmi oslávil svoje okrúhle osemdesiate narodeniny. A akoby aj? Ved' kto ho pozná, určite nám dá za pravdu, že doc. Drdul sa od svojho odchodu do dôchodku vôbec nezmenil. Či už fyzicky, alebo svojím životným elánom a optimizmom. A to je aj dôvod, prečo táto laudácia vychádza neskoršie.

Ján Drdul sa narodil 2. júla 1933 v Dolnej Krupej pri Trnave. Tu počas vojnových rokov navštevoval ľudovú školu. Stredoškolské štúdium ukončil roku 1952 na gymnáziu v Trnave. Láska k prírode a krajine ho po maturite priviedla na Prírodovedeckú fakultu Univerzity Komenského, kde v rokoch 1953 – 1956 vyštudoval učiteľský odbor biológie – geológia – zemepis. Po úspešnom skončení vysokoškolského štúdia pôsobil ako stredoškolský profesor postupne na stredných školách v Žiline (1956 – 1957), Turčianskych Tepliciach (1958 – 1959) a v Púchove (1959 – 1964). Ako sa ukázalo neskôr, pedagogické skúsenosti z tohto obdobia doc. Drdul veľmi dobre zúročil aj vo svojej pedagogickej práci na vysokej škole. V roku 1964 nastúpil na Pedagogickú fakultu UK v Bratislave s pobočkou v Trnave, kde pôsobil ako odborný asistent na katedre prírodopisu a od roku 1979 na katedre biológie a patobiológie dieťaťa. Po presťahovaní fakulty do Bratislavy v roku 1986 pokračoval vo svojej pedagogickej činnosti na jej novom pôsobisku, od roku 1987 už ako docent v odbore špeciálna biológia.

Významným medzníkom v pedagogickej a pracovnej kariére doc. Drdula bol rok 1992, keď nastúpil ako pedagóg a prvý dekan Pedagogickej fakulty novozałożenej Trnavskej univerzity v Trnave. Tu v čase politických a mocenských bojov o univerzitu prejavil spolu s ostatnými zakladajúcimi pracovníkmi univerzity aj veľkú

občiansku odvahu a nezlomnosť, keď okrem iného vyučoval prvé tri mesiace bez finančného ohodnotenia, pretože ministerstvo školstva neuvolnilo univerzite finančné zdroje na výplaty. Funkciu dekana pedagogickej fakulty zastával do roku 1998.

Na tomto mieste si ako biológovia, a prvý z autorov toho medailónu aj ako pokračujúci vedúci katedry biológie na Pedagogickej fakulte TU, dovoľujeme bližšie sa zmieniť aj o jeho odbornej a organizačnej činnosti na tejto katedre. Doc. Drdul sa ako biológ – zoológ venoval najmä štúdiu hmyzu, predovšetkým pôdnym druhom chrobákov. V tejto oblasti sa vyprofiloval na uznávaného odborníka – entomológa. Pôdne chrobáky boli objektom výskumu aj vo všetkých jeho kvalifikačných prácach. V rigoróznnej (1969) a dizertačnej práci (1971) sa osobitne venoval napríklad faune chrobákov v pôde dubovo-hrabových lesov južného Slovenska, v habilitačnej práci, ktorú obhajoval v roku 1987, zasa spoločenstvám článkonožcov, predovšetkým chrobákov, v lesných biotopoch Západných Karpát. Počas vysokoškolských štúdií sa však podrobnejšie zaujímal aj o vtáky, čoho dôkazom je i jeho diplomová práca, vypracovaná na tému Orientácia vtákov počas letu (1956). Doc. Drdul svoje vedecké výsledky publikoval vo viac ako 30 odborných a desiatke ďalších populárno-vedeckých článkoch. Okrem toho bol aj dlhoročným členom Slovenskej entomologickej spoločnosti, členom

jej revíznej komisie a hospodárom a predsedom okresného výboru Slovenského zväzu ochrancov prírody a krajiny.

Na katedre biológie (pôvodne biológie a chémie, neskôr prírodopisu) od jej začiatku prednášal a viedol cvičenia zo zoológie bezstavovcov, z biológie človeka a dieťaťa, ale aj ekológie. Láska k zvereným predmetom, osobitý prístup k študentom a dôsledná príprava na každú prednášku či cvičenie urobili z týchto predmetov jedny z najatraktívnejších a najzaujímavejších v rámci vyučovania učiteľstva biológie. Po skončení funkčného obdobia dekana fakulty doc. Drdul prevzal funkciu vedúceho katedry biológie, ktorú zastával do roku 2001. I tu uplatnil svoje organizačné schopnosti a významne sa podieľal na materiálnom a personálnom dobudovaní katedry. Ako školiteľ doktorského štúdia vychoval viacerých doktorandov, z ktorých niektorí sú v súčasnosti i významnou súčasťou personálneho zloženia katedry.

Ako sme sa už zmienili, čas je však neúprosny a v roku 2004 doc. Drdul po 48-ročnej aktívnej činnosti a službe školstvu odišiel na dôchodok. Stále sa však intenzívne zaujíma o život a dianie na našej katedre a fakulte. A my všetci mu za jeho prácu s úctou ďakujeme a prajeme veľa zdravia a ešte mnoho ďalších spokojných rokov života v kruhu svojich blízkych a bývalých kolegov.

Alfréd Trnka, Viera Peterková

Filozofická fakulta

Životaschopnosť One week with...

Katedra filozofie v snahe zatriktívniť štúdium filozofie už tradične organizuje podujatie *One week with...*, ktorého cieľom je hostovanie uznávaných zahraničných expertov na pôde katedry i fakulty. Zámerom realizovaných podujatí je poskytnúť študentom možnosť zúčastňovať sa na prednáškach zahraničných odborníkov z rozličných oblastí filozofického výskumu a prestížnych pracovísk a zároveň obohatiť náš univerzitný priestor o poznatky z aktuálneho svetového výskumu. Súčasťou podujatí je séria prednášok v rámci študijného programu filozofia, kognitívne štúdiá, celofakultné či celouniverzitné prednášky, stretnutia s doktorandmi či neformálne diskusné stretnutia a workshopy.

V minulom období sme mali možnosť hostiť celú plejádu špičkových filozofov. Boli to prof. Anthon Steinbock zo Southern Illinois University Carbondale (USA), Dr. Richard Gray z Cardiff University (Veľká Británia), prof. Petea Bjora Gärdenfor zo švédskej Lunds Universitet, prof. Timothy Williamson z Oxfordu (Veľká Británia), ale aj prof. Ronald Pernes Bon de Sousa z univerzity v Toronte (Kanada), prof. Ernesa Sosa z Rutgers University (USA), prof. Alan Hájek z Australian National University v Canberre (Austrália) a naposledy prof. Paul Thagard z Waterloo Univerzity v Kanade.

Študenti tak majú možnosť zažiť rôzne typy prednášania a absolvovať intenzívny plnohodnotný kurz tak, ako by ho absolvovali na domovských pracoviskách prednášajúcich. Všetky kurzy obsahovali sedemnást' šest'desiatminútových hodín s poskytnutím handoutov či celých študijných textov, čo tvorí približne 23 vyučovacích hodín vtresnaných do jedného týždňa. Vo väčšine prípadov tvorili obsah prednášok témy, ktoré odborníci odprezentovali s približne ročným predstihom pred ich prvým publikovaním v niektorých z renomovaných svetových vydavateľstvách. Osobitným prínosom pobytov hostí je rozvíjajúca sa vedecká spolupráca, ale aj možnosti, z ktorých čerpajú zamestnanci, ako aj študenti najmä tretieho stupňa štúdiá, ktorí následne realizujú svoje študijné pobyty na uvedených zahraničných univerzitách.

Katedra filozofie tento semester privítala profesorku Fionu Macpherson z Katedry filozofie Univerzity Glasgow. Prof. Macpherson vyštudovala filozofiu na Glasgow University, ako aj na univerzitách v St. Andrews, Harvarde a Stirlingu. Ako vedkyňa a pedagogička pôsobila na univerzitách v Stirlingu, St. Andrews, Cambridge, Australian National University, University of London a Umea Universitet. Je autorkou a editorkou množstva vedeckých štúdií z oblasti filo-

zofie percepcie: *The Routledge Handbook of Philosophy of Colour* (spoluautor Derek Brown), Routledge; *Perceptual Imagination and Perceptual Memory* (spoluautor Fabian Dorsch), Oxford University Press; *Phenomenal Presence* (spoluautori Fabian Dorsch a Martine Nida-Rumelin), Oxford University Press; *Representationalism* (spoluautor Dimitris Platchias), MIT Press; *Hallucination : Philosophy and Psychology* (Dimitris Platchias), 2013, MIT Press; *The Senses: Classical and Contemporary Philosophical Perspectives* 2011, Oxford University Press; *The Admissible Contents of Experience* (spoluautorka Katherine Hawley), 2011, Wiley – Blackwell; *The Philosophical Quarterly*, Volume 59, Issue 236 (July 2009); *Disjunctivism: Perception, Action, Knowledge* (spoluautor Adrian Haddock), 2008, Oxford University Press. Od roku 2004 je riaditeľkou The Centre for the Study of Perceptual Experience na univerzite v škótskom Glasgowe.

Na Filozofickej fakulte TU predniesla sériu prednášok so zameraním na problematiku filozofie vnímania (*Ilúzie a halucinácie, Disjunktívna teória introspekcie, Štruktúry a individuácie receptorov, ich modalít, kognitívnej determinácie perceptuálnej skúsenosti a štruktúry skúsenosti*). Poslucháči tak mohli prediskutovať aktuálne problémy súčasného výskumu percepcie a skúsenosti, testovať to, čo naše vnímanie ovplyvňuje a aké by to bolo, ak by sme disponovali inými receptormi, ale aj hlbšie porozumieť tomu, čo vytvára náš sensorický svet a realitu, ktorej veríme.

Podujatie *One week with...* už piaty rok dokazuje svoju životaschopnosť a pre svoju ojedinelosť v slovenskom kontexte sa už stalo akýmsi poznávacím znakom katedry. Dokumentuje však aj to, že štúdium hoci aj v malom meste na „malej univerzitôčke“ – ako Universitatis Tyrnaviensis označil jej zakladateľ P. Pázmaň – môže byť za istých okolností a v istých súvislostiach svetové, a to čo do tém, prednášajúcich i metód skúmania. Je len na nás pedagógoch i študentoch, aby sa tak nedialo len jeden týždeň v semestri.

Andrej Démuth

Z nových fakultných publikácií

Odborný preklad diela francúzskeho filozofa, lekára a historika vedy Georgesa Canguilhema *Ideológia a racionalita v dejinách vied o živote*

prináša zásluhou prekladateľa Antona Vydru slovenským čitateľom súbor siedmich tematicky súvisiacich štúdií z historickej epistemológie. Táto filozofická disciplína skúma z dejinného hľadiska vývin a formovanie vedeckých pojmov, poznatkov a záverov, pričom sa autor zameriava najmä na oblasť biológie a medicíny. Vo svojich textoch neidentifikuje len pozitívne vplyvy pre napredovanie vedeckého pokroku, ale predovšetkým tie, ktoré zapríčiňovali jeho spomaľovanie, ba dokonca posun vedeckého poznania vpred znemožňovali. Tieto negatívne faktory, ako napríklad preberanie výrazov, metód a záverov výskumu prestížnych vied a ich neuvážená aplikácia na sociálne, morálne či politické otázky, Canguilhem nazýva vedeckými ideológiami.

Zborník *Studia doctoralia Tyrnaviensia 2014* vyšiel ako publikačný výstup z tretieho ročníka *Dies doctoralis* na filozofickej fakulte. Usporiadanie doktorandských dní zjednocuje tri motívy: podnietiť študentov tretieho stupňa štúdiá k vzájomnému spoznávaniu sa prostredníctvom vedeckej činnosti, viesť ich k publikovaniu kvalitných vedeckých výstupov a vytvoriť prostredie na možnosť komparácie a obhajoby vlastných vedeckých výsledkov s výsledkami z iných vedných odborov. Tímová vedecká práca v podobe interdisciplinárneho skúmania, aktívna participácia doktorandov na grantových pro-

jektov a publikačných výstupov doktorandov a profesorov je výrazom nielen ducha doktorandských dní, ale môže dopomôcť k zachovaniu prestíže humanitných vied a k obnove motivácie k vedeckej práci absolventov.

Monografia Zory Rusinovej *Súdržka moja vlasť* s podtitulom *Vizuálna kultúra obdobia stalinizmu na Slovensku* sa venuje výskumu vizuálnych obrazov v bývalom Česko-Slovensku, ktoré v období medzi rokmi 1948 – 1956 cirkulovali vo verejnom priestore každodenného života. Publikácia má za cieľ v súvekom politickom, spoločenskom a kultúrnom kontexte názorne priblížiť previazanie a súvislosť medzi nástrojmi a mechanizmami politickej moci a každodennosti bežného človeka predovšetkým prostredníctvom reflexie dobových prameňov (tlačených novín a časopisov, filmov a obrazových archívov dostupných v galériách, múzeách, knižniciach) a existujúcej domácej i zahraničnej spisby z oblasti histórie, sociológie, literárnej vedy, teórie umenia a niektorých memoárov. Autorka využíva historiografický i axiologický prístup a ponúka jednu z možných interpretácií najčastejších rétorických figúr, symboliky a kódov masovej vizuálnej obraznosti.

Kolektívna monografia *Metodologické limity historického prameňa* tematizuje otázku hraníc vedeckého bádania historika prostredníctvom historického prameňa ako najdôležitejšieho zdroja informácií pre rekonštrukciu vývoja udalostí v dejinách a hodnotí limity editovania prameňov k určitým témam. Keďže historik pri spracúvaní dostupných, najčastejšie písomných informácií z prameňa tieto

údaje interpretuje, samotný proces výkladu so sebou prináša viaceré metodické obštrukcie. Jedným z aspektov úskalia, na ktoré takýto výskum historických udalostí naráža, je fakt, že o mnohých veciach pramene nevytvádzajú, pretože autor textu mohol niektoré veci považovať za všeobecne známe. Interpretácia variuje v závislosti od toho, či a nakoľko interpret pozná dobové súvislosti. S cieľom čo najvernejšie rekonštruovať udalosti je nevyhnutné získať čo najviac informácií o okolnostiach vzniku prameňa, teda podrobiť prameň všestrannej kritike. Tá zahŕňa aj potrebu použiť viacero prameňov a navzájom ich konfrontovať. Pri editovaní prekladov archívnych prameňov môže dôjsť v obsahovému posunu prameňa, preto by mali byť pre bádateľa prvoradé edície prameňov v jazyku originálu.

Bilingválny latinsko-slovenský preklad Evy Frimmovej *Odeporicon* od básnika, kanonika a neskôr dvorného kaplána Richarda Bartoliniho prináša vecný a pútavý prienik do dejín uhorských, rakúskych a severovýchodných európskych štátov na prahu novoveku, v období prvej polovice 16. storočia. Dielo opisuje udalosti okolo Prvého viedenského kongresu, ktoré sprevádzali boj o trón Rakúsko-Uhorska, dotýka sa histórie niektorých rakúsko-uhorských biskupstiev, miest a lokalít. Spis, členený do troch kníh, možno vnímať aj ako spoľahlivý prameň pre najrozmanitejšie literárne a umelecko-historické výtvary. Dielo strieda žánre vecného výkladu s veršami, text je oživený humornými poznámkami a živými opismi nielen cisárskeho dvora a politicko-mocenských pomerov, ale aj súvekeho spoločenského a kultúrneho života.

Michaela Rušinová

Pedagogická fakulta

Letná škola pre nadaných stredoškólkov

Katedra chémie Pedagogickej fakulty TU sa snaží o popularizovanie štúdia chémie aj mnohými aktivitami so žiakmi a učiteľmi stredných i základných škól. Od 5. do 17. júla 2015 sme vo svojich priestoroch privítali účastníkov 38. letnej školy chemikov (LŠCH) pre najlepších riešiteľov úloh Chemickej olympiády v kategóriách C a B. Letnú školu absolvovalo 38 študentov gymnázií vrátane troch našich reprezentantov pred odchodom na Medzinárodnú chemickú olympiádu (MCHO) v Azerbajdžane. Letná škola chemikov je každoročnou aktivitou zabezpečovanou Slovenskou chemickou spoločnosťou pri SAV, jej odbornou skupinou pre vyučovanie chémie, a Slovenskou komisiou Chemickej olympiády. Jej cieľom je najmä prispieť k lepšej príprave študentov na riešenie úloh chemických olympiád v kategórii A. Letná škola tiež umožňuje gymnazistom vyskúšať si praktickú prácu v laboratóriu, s ktorou sa v škole nemajú možnosť zoznámiť. Významným aspektom účasti je nadviazanie priateľstiev medzi šikovnými stredoškólkami so spoločným záujmom o chémiu.

Vyučovanie na letnej škole zabezpečujú vysokoškolskí učitelia z Prírodovedeckej fakulty UK, Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU a našej Pedagogickej fakulty TU. Priebeh riadil tím pracovníkov katedry chémie doc. Ing. Ján Reguli, CSc., doc. Ing. Mária Linkešová, CSc., Mgr. Jozefína Dobrovodská a Ivona Cepková a dve vedúce, organizujúce a dozorujúce voľný čas účastníkov – Jelka Nociarová, študentka FPV UMB v Banskej Bystrici

a bývalá úspešná reprezentantka Slovenska na MCHO, a Karin Kulišiaková, naša študentka učiteľstva chémie, ktorá pomohla študentom spoznať Trnavu.

Účastníci sa sedem hodín každý deň venovali chémii. Večery trávili v našom novom internáte, športovaním, spoznávaním Trnavy, pri počítačoch alebo písaním protokolov z laboratórnych cvičení a prípravou na testy z jednotlivých predmetov. Súčasťou odborného programu bola aj exkurzia do informačného centra Jadrovej elektrárne v Jaslovských Bohuniciach.

Na sobotu sme pripravili celodenný výlet do Smoleníc. Najprv sme si prezreli priestory zámku s výkladom o jeho krátkej histórii a vystúpili sme do jeho veže, odkiaľ je krásny výhľad spod malých Karpát skoro na celú južnú polovicu trnavského regiónu. Zo zámku sme lesom prešli k druhému cieľu výletu – k jaskyni Driny, jedinej jaskyni na západnom Slovensku s krásnou kvapľovou výzdobou. Po jej prehliadke nás čakal obed v reštaurácii v rekreačnej oblasti Jahodník pod jaskyňou a večer návrat autobusom do Trnavy.

Letná škola chemikov je síce prázdninovým táborom, ale školu pripomína aj tým, že na záver väčšiny vyučovaných predmetov študenti absolvujú testy. Sú pomerne náročné, pretože nových informácií, ktoré im predchádzajú, je veľmi veľa. Testy predstavujú pre vyučujúcich spätnú väzbu – ukazujú, koľko vysokoškolského učiva môžu do svojho predmetu zahrnúť. Z vyhodnotenia testov zo všetkých predmetov vyplynulo poradie najlepších

účastníkov LŠCH. V Trnave nimi boli v kategórii C Peter Rukovanský z Nových Zámkov, Barbara Pulmannová z Bratislavy a Andrej Horník z Trnavy. V kategórii B to boli Michael Jančík z Turzovky, Kristián Kapusta z Prievidze a Oto Stanko z Levíc.

Pobyt v Trnave prispel aj k úspešnému vystúpeniu našich reprezentantov na MCHO: z Baku sa všetci vrátili s medailami. Jakub Obuch (tretiak na Gymnázium Jána Hollého v Trnave) získal zlatú medailu, Štefan Stanko a Roman Staňo striebornú a Miroslava Palacková bronzovú medailu.

Vyhodnotenie 38. LŠCH sa uskutočnilo v priestoroch Študentského domova Petra Pázmáňa. V mene svojich fakúlt účastníkov pozdravili prodekanka usporiadajúcej pedagogickej fakulty Ing. Viera Peterková, PhD., a prodekan FCHPT STU prof. Ing. Ľudovít Jelemenský, DrSc.

Pozdrav od dekana PriF UK sprostredkoval doc. RNDr. Martin Putala, PhD., ktorý sa prihovril nakoniec aj ako predseda Slovenskej komisie Chemickej olympiády. Všetky uvedené fakulty aj SCHS prispeli aj k odmeneniu účastníkov vecnými cenami. Doc. Putala poďakoval spoločnostiam Slovnaft, a. s., Hermes LabSystems, s. r. o., a Zväzu chemického a farmaceutického priemyslu SR za významnú podporu letnej školy a Pedagogickej fakulte Trnavskej univerzity za poskytnutie priestorov.

Tohtoročnú 38. letnú školu chemikov sme ukončili priantím pekných prázdnin. Po nich sa účastníci môžu pustiť do riešenia úloh 52. ročníka CHO. Veríme, že sa s niektorými z nich v budúcnosti opäť stretne v našich priestoroch – no už ako s našimi študentmi.

Ján Reguli

Foto: Jela Nociarová

Fenomén „religiofóbie“

Dňa 10. septembra 2015 sa v priestoroch historickej auly Trnavskej univerzity Pazmaneum uskutočnila medzinárodná vedecká konferencia na tému *Religiofóbia: realita, prevencia a edukácia*. Hlavnými organizátormi konferencie boli Katedra pedagogických štúdií Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a cirkevný odbor Ministerstva kultúry SR. Na organizácii sa podieľali Katedra religionistiky Husitskej teologickej fakulty Univerzity Karlovej v Prahe, Katedra filozofie a religionistiky Gréckokatolíckej teologickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove a Inštitút kontextuálnej teológie Evanjelickej bohosloveckej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Hlavným cieľom konferencie bolo podnietiť odbornú diskusiu o takých formách xenofóbie, ktoré sa nejakým spôsobom vzťahujú k náboženstvu (islamofóbia,

antijudaizmus a pod.), pretože fenomén takzvanej „religiofóbie“ sa ukazuje ako mnohotvárný a v súčasnosti teoreticky málo spracovaný. Účastníci konferencie diskutovali o adekvátnosti samotného pojmu „religiofóbia“ a na báze opisu spektra prejavov xenofóbie vo vzťahu k náboženstvu sa zamýšľali nad spôsobmi jej prevencie vzhľadom na výchovu a vzdelávanie.

Multidisciplinárny prístup k pochopeniu oboch hlavných aspektov konferenčného programu – deskripcie a edukácie vo vzťahu k takzvanej „religiofóbií“ – zahŕňal uplatnenie prístupov viacerých vedných disciplín: religionistiky, sociológie, etnológie, filozofie, teológie a pedagogiky. Konferencia okrem iného ukázala, že komplexnosť, rozsah a spoločenská aktuálnosť témy „religiofóbie“ si vyžadujú ďalšiu reflexiu.

Martin Dojčár

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Biele srdce 2015 pre Andreu Bratovú

Veľmi nás teší, že ocenenie *Biele srdce* získala naša pedagogička – odborná asistentka PhDr. Andrea Bratová, PhD., z Katedry ošetrovateľstva Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU. Biele srdce je v profesii sestra veľmi prestížnym čestným ocenením, ktorým Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek (SKSaPA) značí svoje uznanie. Súčasťou ocenenia je strieborný šperk v tvare srdca, teda tvar predstavujúci humánnu komunikáciu a prameň kvality ošetrovateľskej starostlivosti sestier. Biela farba je zasa symbolom, že jeho nositeľom sa prelínajú všetky farby, ktoré svet pozná, keďže sestra prijíma všetkých ľudí sveta. Symbol bieleho srdca charakterizuje starostlivosť, znalosti a humánnosť, ktoré sú najobsiahlejšou časťou duše a práce sestry. Ocenenie bieleho srdca svojím symbolom spája a zjednocuje sestry z celého sveta.

Tento symbol začala používať Medzinárodná rada sestier (ICN) od roku 1999 pri príležitosti 100. výročia svojho založenia. Biele srdce vyjadruje hrdosť na tradície ošetrovateľstva po celom svete, k čomu sa pripája i SKSaPA, ktorá toto ocenenie udeľuje na regionálnej aj celoslovenskej úrovni. Ocenenie Bieleho srdca odovzdávali 22. mája 2015 v Bratislave po boku hostiteľky – prezidentky SKSaPA Mgr. Ivety Lazorovej, dipl. p. a., vzácní hostia a to: štátny tajomník Ministerstva zdravotníctva SR MUDr. Mario Mikloši, PhD., riaditeľ SKSaPA PhDr. Milan Laurinc, dipl. s., a účastníkmi slávnostného podujatia boli aj ocenené sestry a pôrodné asistentky, členovia Rady, Prezídia i ďalších orgánov SKSaPA, vrátane pozvaných sestier a pôrodných asistentiek z celého Slovenska.

Ocenené sestry prijal 26. mája v Prezidentskom paláci v Bratislave aj prezident Slovenskej republiky Andrej Kiska. Prítomní boli členovia Rady komory a tri desiatky sestier

a pôrodných asistentiek z celého Slovenska, ktorým Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek pri príležitosti Medzinárodného dňa sestier udelila významné ocenenie Bieleho srdca. Prezident poďakoval sestrám za ich prácu a službu ľuďom a vyslovil krásne poslanstvo: „S vašou prácou sa spája súcit, ľudskosť, zodpovednosť. Ste zdrojom útechy nielen pre svojich pacientov.“

Naša ocenená pedagogička PhDr. Andrea Bratová, PhD., v pozícii vysokoškolského pedagóga pôsobí od roku 2007, profesiu sestry vykonáva od roku 1996. Je aktívnou členkou Sekcie sestier pracujúcich v anestéziológii a intenzívnej starostlivosti SKSaPA a reprezentuje ju na národnej i medzinárodnej úrovni. Presadzuje a podieľa sa na odborných legislatívnych zmenách v odbore. Aktívne sa zúčastnila na 14 medzinárodných a 22 národných odborných podujatiach. Devätnásť rokov pracuje na pozícii sestra, osem rokov ako vysokoškolský pedagóg. Má bohatú publikačnú činnosť v časopisoch a zborníkoch na národnej i medzinárodnej úrovni. Je členkou riešiteľského kolektívu Trnavskej univerzity v projekte „Geriatrické ošetrovateľstvo“, členkou Slovenskej resuscitačnej rady, Slovenského Červeného kríža, členkou redakčnej rady časopisu *Ošetrovateľstvo a pôrodná asistancia*. Návrh na jej ocenenie podala Sekcia sestier pracujúcich v anestéziológii a intenzívnej starostlivosti SKSaPA. Na Trnavskej univerzite je A. Bratová pravidelnou organizátorkou Študentskej, Valentínskej i Vianočnej kvapky krvi. So študentmi sa pravidelne zúčastňuje na rozmanitých cvičeniach, okrem iného napr. vo Vojenskom výcvikovom objekte Lešť. K významnému oceneniu jej blahoželáme a želáme ešte mnoho úspechov v práci, ktorá ju napĺňa a ktorú ona považuje za svoje životné poslanie.

Andrea Botíková

Medzinárodná konferencia hospicovej a paliatívnej starostlivosti

Dňa 16. mája 2015 sa na Katedre sociálnej práce Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce TU uskutočnil už 7. ročník Medzinárodnej konferencie hospicovej a paliatívnej starostlivosti. Konferencia vznikla ako výsledok spolupráce medzi Trnavskou univerzitou, Univerzitou v Scrantone, Nadáciou Jozefa Murgaša v Bratislave a Slovenskou komorou sestier a pôrodných asistentiek. Konala sa pod záštitou Európskej asociácie paliatívnej starostlivosti, no najmä pod vedením hlavných organizátorov a garantov konferencie, ktorými boli doc. PhDr. Mgr. Patricia Dobříková, PhD. et Ph.D., a prof. Daniel J. West, Jr., Ph.D., FACHE, FACMPE.

V dopoludňajšej hlavnej sekcii odzneli prednášky slovenských i zahraničných odborníkov na hospicovú a paliatívnu starostlivosť vrátane prednášok doc. P. Dobříkovej a prof. D. J. Westa. Popoludní konferencia pokračovala v piatich sekciami, z ktorých dve prebiehali v anglickom jazyku. Zamerali sa na medicínu,

ošetrovateľstvo, psychologické a spirituálne aspekty, manažment a sociálnu prácu, pričom tieto sekcie sa uskutočnili v priestoroch fakulty zdravotníctva a sociálnej práce, budovy rektorátu a hotela Holiday Inn. Na konferencii sa zúčastnilo viac ako 170 domácich a zahraničných hostí vrátane lekárov, zdravotných sestier, psychológov, sociálnych pracovníkov a ďalších odborov. Dúfame, že bola prínosom pre oblasť paliatívnej a hospicovej starostlivosti, a veríme, že aj jej najbližší ročník bude rovnako úspešný.

Kludia Vidová

Za prof. Walterom Mauritzom

So zármutkom oznamujeme, že po dlhšie trvajúcom ochorení nás opustil kolega a priateľ profesor Dr. Walter Mauritz. Pôsobil ako primár anesteziológie a intenzívnej medicíny v Úrazovej nemocnici Lorenza Boehlera vo Viedni a zároveň prednášal na Lekárskej fakulte Viedenskej univerzity. Bol spoluzakladateľom a členom zboru riaditeľov a klinickým garantom International Neurotrauma Research Organization vo Viedni. Intenzívne sa venoval klinickému výskumu so zameraním najmä na ťažké úrazy mozgu a mal za sebou aj značnú skúsenosť s experimentmi v tejto oblasti. Zaslúžil sa o zavedenie smerníc na liečbu týchto úrazov v prednemocničnej aj intenzívnej starostlivosti v Rakúsku a v ďalších krajinách Európy, čím významne prispel k zníženiu úmrtnosti pacientov a k zmierneniu závažnosti ich postihnutia.

Pravidelne sa zúčastňoval konferencií na našej fakulte a jeho prednášky prinášali mnohé netradičné po-

hľady na priesečníky medicíny a zdravia verejnosti. Úzko s nami spolupracoval na výskumných projektoch a písaní publikácií, všestranne podporoval rozvoj verejného zdravotníctva. Z našej spolupráce vzišlo mnoho vedeckých publikácií, ktoré prispeli k renomé našej fakulty v oblasti výskumu, liečby a epidemiológie úrazov mozgu. Bol láskavý človek, dobrý priateľ a skvelý učiteľ. Venujme mu tichú spomienku.

M. Rusnák, A. Bražinová, M. Majdan,
Katedra verejného zdravotníctva FZaSP TU

Teologická fakulta

Archa prijatia v náručí študentov a pedagógov

V Bojničkách neďaleko Hlohovca sa posledný májový víkend premenilo diecézne centrum z Archy prijatia na Archu prijatia a sprevádzania. „Víkendovka“ sa zamerala na pomoc rodinám s deťmi so špecifickými potrebami. Prostredníctvom tejto akcie mohli študenti končiaceho ročníka programu náuky o rodine aplikovať vedomosti získané počas štúdia, a tak pomôcť rodinám prežiť pokojné chvíle plné pohody a pocitu blízkosti. Víkendová akcia sa uskutočnila v rámci vysokoškolského projektu KEGA – Nový model efektívnych študentských praxí s využitím sprevádzania (counselling) v rodinách so špecifickými sociálnymi problémami. Pre rodiny a pedagógov to bol čas oddychu a vzájomného zdieľania sa s inými rodinami a profesionálmi z praxe, pre deti čas jašenia a hrania sa a pre študentov prekrásna rozlúčka so školou. Rodičom boli počas víkendu ponúknuté inter-

aktívne prednášky a odborné rozhovory, deti mali pripravenú muzikoterapiu, arteterapiu, biblioterapiu a „bublifoterapiu“. Spokojnosť účastníkov víkendového pobytu je jednoznačná z ich spätnej väzby, veď posúďte sami.

„Vnímal som, že hoci všetko vyzeralo na prvý pohľad spontánne, stretnutie bolo precízne pripravené, úlohy boli vopred premyslené a zodpovednosť za ne prideľovaná a akcia mala jednotiacu myšlienku a zámer.“

Marek Šmid, rektor Trnavskej univerzity v Trnave

„Sú to ľudia s veľkým srdcom a mimoriadnou trpezlivosťou, ktorej je v dnešnej dobe veľmi málo. Ďakujem im, že mi preukázali „môj ideál rodiča“, ktorý je poverený touto skúšajúcou službou.“

Lenka Gardianová, študentka Teologickej fakulty TU

„Celé stretnutie nás posunulo o poznanie, že sú ešte ľudia, ktorí chcú pomáhať a nič za to nečakajú, a hlavne že takými stretnutiami priblížite vašim študentom, ktorí majú záujem pracovať s ľuďmi so znevýhodnením, že sú to úplne rovnakí ľudia ako oni, len mali trošku menej šťastia, ale rovnako sa vedia tešiť aj z maličkostí.“

Slávikovci, jedna zo zúčastnených rodín

„Na záver ešte jedno obrovské ďakujem, že som mohla byť súčasťou niečoho takého krásneho, čo v mojom srdci ostane navždy.“

Petra Tomaščíková, študentka Teologickej fakulty TU

Petronela Lesanská

Za byzantsko-slovanskou hudbou s Dr. Gregorym Myersom

Dňa 26. mája 2015 sa na pôde Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Bratislave uskutočnila zaujímavá prednáška. Pozvanie na ňu prijal významný svetový muzikológ Dr. Gregory Myers z Kanady. Prednášku zorganizovalo Centrum spirituality Východ – Západ Michala Lacka v Košiciach v spolupráci s našou teologickou fakultou.

Dr. Gregory Myers, vedec, publicista a bibliograf, získal doktorát na Univerzite Britskej Kolumbie, kde študoval pod vedením významného muzikológa Miloša Velimiroviča. Jeho hlavnou špecializáciou je východoeurópska hudba, najmä ruská a balkánska. Myers prednáša byzantskú a slovanskú stredovekú hudbu a venuje sa tiež

vývinu hudby vo východnej Európe po druhej svetovej vojne. Úzko spolupracuje s viacerými významnými inštitúciami, napr. s Moskovským štátnym konzervatóriom P. I. Čajkovského, Centrom slovansko-byzantských štúdií Ivana Dujčeva v Sofii, s Dumbarton Oaks Harvardskej univerzity a mnohými ďalšími. Zároveň je aktívnym členom Spoločnosti pre východné liturgie.

Na pôde Teologickej fakulty TU predniesol G. Myers prednášku s názvom *Byzantská hudba v slovanskom kontexte*. Prvá časť poslucháčov uviedla do problematiky, zároveň im poskytla množstvo vzácnych informácií o reáliách byzantsko-slovanskej hudby v jej najstarších štádiách. V druhej časti prednášky sa hosť podelil o vý-

sledky svojho najnovšieho výskumu, ktoré sme mali možnosť počuť ako prví. Veľmi zaujímavá je aj kľúčová téma Myersovho výskumu: staroruské kondakáre, ktorých hudobná notácie nie je dodnes uspokojivo dešifrovaná, aj keď v ich výskume došlo v poslednej dobe k výrazným posunom.

Byzantská hudba je na Slovensku len veľmi málo známa téma. O to viac treba vítať snahu Centra spirituality v Košiciach a Teologickej fakulty TU v Bratislave o zaplnenie tejto medzery v informovanosti. Dúfame, že sa podobné podujatia v najbližšej budúcnosti ešte zopakujú.

Šimon Marinčák

Hľadanie ne/zmyslu života a jezuitské divadlo

Na pôde Teologickej fakulty TU odznela dňa 6. mája 2015 prednáška Mgr. Magdalény Miklušičákovskej pod názvom *Absurdná tvorba – divadlo podľa Alberta Camusa*. Prednášajúca v nej vychádzala z Camusovej filozofickej eseje *Mýtus o Syzifovi* a predstavila tak základné prvky jeho „teórie absurdity“, na ktorú nadväzuje aj idea absurdnej tvorby, a teda aj drámy.

Podľa Camusa absurdita vzniká v konfrontácii iracionality sveta a túžby človeka po jasnosti, poriadku a zmysle. Absurdná tvorba potom vytíha človeka z každodennosti, aby v nej (v každodennosti) našiel absurditu – základný vzťah človeka a sveta. Absurdita sa takto stáva zároveň metódou; keď metodická pochybnosť oslobodzuje a očisťuje od nánosu ilúzií o živote a jeho zmysle. M. Miklušičáková pripomenula, že v prípade divadla Alberta Camusa a jeho absurdnej tvorby nejde o divadelný žáner, známy ako absurdné divadlo (absurdná dráma), ktorého hlavnými predstaviteľmi sú Samuel Beckett a Eugène Ionesco a ktoré v 50. rokoch 20. storočia síce nadviazalo na existencializmus a camusovsko-sartrovskú tradíciu, no v konečnom dôsledku sa neopiera o žiadnu filozofiu. Tento divadelný žáner je zameraný viac na výraz a zážitok z absurdity, ktorú však chápe v zmysle náhodnosti a odpovedá na ňu skepsou.

V závere prednášky M. Miklušičáková ešte poukázala na možné hľadanie prepojenia Camusovej metódy s jezuitským divadlom, čo sa týka problematiky hľadania ne/zmyslu života, keďže prednáška odznela v rámci realizácie projektu KEGA č. 021TTU-4/2015 *Jezuitské divadlo – integrálna vzdelávacia a výchovná metóda*. Projekt je zameraný na výskum v oblasti jezuitskej pedagogiky a divadla a následnú aplikáciu pre lepší rozvoj tak teoretických vedomostí, ako aj praktických zručností študentov humanitných odborov na TF TU, pričom otvára priestor na ich sociálnu angažovanosť. Miklušičákovskej prednáška bola už v poradí štvrtá: od januára toho roka odzneli v rámci projektu prednášky Lukáša Jeníka, PhD., *Jezuitské divadlo ako DOCTA PIETAS*, Mgr. Kataríny Marínovej *Cesty s otáznikom – Život utečencov na Slovensku alebo ako sa hľadá zmysel života, keď stratíte domov* a Dr. Phil. Jozefa Feketeho *Tri mimesis a konverzia vnímania – Dr. Paule Ricoeur a Ignac de Loyola*. V rámci toho projektu sa na jeseň 2015 pripravuje odborný workshop, na ktorý vás vopred pozývame. Informácie o jeho konaní nájdete včas na internetovej stránke teologickej fakulty.

Martin Šarkan

Dejiny novovekej filozofie

V uplynulých dňoch vyšla vo vydavateľstve Dobrá kniha vysokoškolská učebnica *Úvod do dejín novovekej filozofie* od doc. PhDr. Miroslava Karabu, PhD. Pre dejiny filozofie, podobne ako pre dejiny všeobecne, platí, že to, čo sa v danom okamihu javí ako nové, je spravidla výsledkom kontinuálneho vývoja. Avšak množstvo a intenzita zmien niekedy tak hlboko ovplyvní situáciu, že aktuálny stav sa javí skôr ako výsledok diskontinuity. A práve tento stav je charakteristický pre 17. storočie, v ktorom sa v plnom zmysle začína novoveká filozofia. Rozvoj prírodných vied a techniky, charakteristický

pre toto obdobie, mal svoje dôsledky aj vo filozofickom uvažovaní. Vznikajú tak dva základné prúdy novovekej filozofie – racionalizmus a empirizmus. Oba ústia do osvietenскеj filozofie a Immanuel Kant predstavuje pokus o ich kritické prekonanie. Vyvrcholením tohto obdobia je nemecká idealistická filozofia ako reakcia na Kantovu *Kritiku čistého rozumu*. Učebnica je síce primárne určená študentom filozofie a teológie, ale atraktívna môže byť pre každého čitateľa zaujímajúceho sa o vývoj novovekého myslenia.

M. K.

Právnická fakulta

Zmluva o spolupráci s mestom Trnava

Dňa 10. septembra 2015 sa uskutočnilo na pôde Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave stretnutie dekanke fakulty prof. JUDr. Heleny Barancovej, DrSc., a zástupcov vedenia fakulty s primátorom Trnavy JUDr. Petrom Bročkom, LL.M. Predmetom stretnutia bolo podpísanie zmluvy o spolupráci medzi právnickou fakultou a mestom Trnava.

Jedným z ambiciózných plánov vzájomnej spolupráce je snaha o spustenie tzv. kliniky pre chudobných v rámci predmetu klinika ochrany ľudských práv (od akademického roka 2015/2016). Klinikým spôsobom by tak študenti fakulty pod odborným vedením učiteľov fakulty poskytli konzultácie právnych problémov tým klientom, ktorí nedokážu vyriešiť právne poradenstvo štandardnou cestou. Mesto by prispelo technickým a administratívnym zabezpečením fungovania kliniky. Pilotný projekt sa nachádza v prípravnej fáze, a až samotná realizácia projektu ukáže jeho využitie a prínos pre občanov. Okrem toho spolupráca mesta a fakulty má ambíciu viesť aj k vzájomnému odbornému obohateniu v mnohých sférach.

Samotné stretnutie zainteresovaných sa nieslo v mimoriadne príjemnom duchu. S pánom primátorom sa

diskutovalo aj o ďalších otázkach dotýkajúcich sa záujmov fakulty a jej študentov, o očakávanej aule univerzity, o mestskej hromadnej doprave a nevyhnutnosti jej posilnenia, o prístupe osôb so špecifickými potrebami do úradných budov a inštitúcií či o otázke kultúrnej seba-realizácii v meste Trnava. Tešíme sa atmosfére vzájomnej priazne i na nadchádzajúcu spoluprácu.

Miroslava Vráblová

Sloboda svedomia a demokratická spoločnosť

Ústav pre právne otázky náboženskej slobody Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave si pripomenul 15. výročie podpísania Základnej zmluvy medzi Slovenskou republikou a Svätou stolicou medzinárodnou vedeckou konferenciou na tému *Význam uplatňovania slobody svedomia v demokratickej spoločnosti*, ktorá sa uskutočnila 21. mája 2015 v aule Pázmanium Trnavskej univerzity v Trnave.

Podujatie otvorili rektor univerzity prof. Marek Šmid, dekanke právnickej fakulty prof. Helena Barancová a Dr. Werner Böhler, riaditeľ Nadácie Konráda Adenauera, s podporou ktorej sa konferencia konala. S vedeckými príspevkami vystúpili odborníci z deviatich krajín – Francúzska, Talianska, Ruska, Španielska, Maďarska, USA, Cypru, Českej republiky a Slovenska.

Rektorovi univerzity prof. Šmidovi patril aj priestor na úvodnú prednášku, v ktorej vyzdvihol význam slobody svedomia a náboženského vyznania a inštitút zmlúv medzi štátmi a cirkvami ako významný nástroj uplatňovania základných práv a slobôd. Na jeho príspevok nadviazal výkonný sekretár Konferencie biskupov Slovenska Dr. Anton Ziolkovský, ktorý sa koncentroval na problematiku možnosti uplatňovania výhrady vo svedomí a jej význam pre štát i jednotlivca. Nad otázkou, ako zosúladiť potrebu zabezpečenia slobody svedomia jednotlivca v demokratickej spoločnosti, a pritom vytvoriť priestor aj na voľnú úvahu štátu, uvažoval prof. Emmanuel Tawil z parížskej univerzity Patheón Assas. Podobne prof. Bálázs Schanda z budapeštianskej Katolíckej univerzity

Petra Pazmáňa sa zaoberal akomodáciou skupinových práv a rešpektovaním svedomia jednotlivca. Profesorka Elizabeth Clark z Univerzity Brigham Younga v Provo (USA) rozobrala v širších konotáciách význam slobody svedomia v pluralistickej spoločnosti. Ruská špecialistka prof. Valentina D. Laza priblížila uplynulých dvadsaťpäť rokov aplikácie slobody svedomia v Rusku. Otázkam náboženskej slobody a výhradám vo svedomí na príklade Cypru sa venoval prof. Achilles Emilianides a na príklade Španielska prof. Francisca Pérez-Madrid. David Durisotto z univerzity v Cagliari ponúkol svoj pohľad na problematiku výhrady vo svedomí a zmluvy so Svätou stolicou. Monika Menke z Univerzity Palackého v Olomouci zamerala svoju prednášku na tému slobody svedomia vo vyjadreniach posledných pápežov. Členovia Ústavu pre právne otázky náboženskej slobody Právnickej fakulty

TU v Trnave vo svojich prednáškach traktovali slobodu svedomia katolíckych veriacich podľa Kódexu kánonického práva (doc. Stanislav Přebyl), odopieranie vojenskej služby (doc. Damián Němec) a aplikáciu slobody svedomia v demokratických spoločnostiach (Dr. Michaela Moravčíková a Dr. Martin Šabo).

Na konferencii privítali aj doyena diplomatického zboru v Bratislave, veľvyslanca Svätej stolice v Slovenskej republike, apoštolského nuncia Mária Giordanu, trnavského arcibiskupa Ladislava Orosza, ktorý sa k účastníkom prihovril, veľvyslanca Španielskeho kráľovstva v Slovenskej republike Félixu Valdésu a Valentín-Gamazo. Zúčastnili sa jej aj ďalší vzácní hostia – odborníci z akademickej sféry, z oblasti diplomacie a zahraničných vzťahov a špecialisti z praxe.

Michaela Moravčíková

Konferencia práva životného prostredia

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD., a JUDr. Michal Maslen, PhD., sa v dňoch 6. – 8. septembra 2015 zúčastnili na 16. ročníku tradičnej česko-poľsko-slovenskej konferencie práva životného prostredia. Zorganizovala ho Právnická fakulta Univerzity v Štetíne na pobreží Baltského mora v poľskej Pogorzeli.

Téma tohtoročnej konferencie sa zamerala na vývoj práva a politiky ochrany životného prostredia a vývoj právnej vedy v tejto oblasti právneho poriadku. Slovenskí účastníci konferencie vystúpili aktívne s príspevkami týkajúcimi sa vývoja práva životného prostredia na Slovensku. Prof. Soňa Košičiarová sa venovala otázkam všeobecného vývoja práva životného prostredia na Slovensku a vývoja slovenskej právnej vedy zameranej na životné prostredie. JUDr. Michal Maslen prezentoval príspevok zameraný na organizačné aspekty vo vývoji práva životného prostredia na Slovensku. Celkovo možno toto podujatie hodnotiť ako veľmi úspešné. Usporiada-

telia konferencie preukázali vysoký organizátorský štandard. Nasledujúci ročník konferencie bude organizovať Katedra správneho práva, práva životného prostredia a finančného práva Právnickej fakulty TU v Trnave. Aj preto veríme, že budúci ročník tradičnej konferencie bude rovnako úspešný.

Michal Maslen

EUROCRIM 2015

Vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou, tzv. EUROCRIM, je každoročné podujatie pre kriminológov, organizované Európskou kriminologickou spoločnosťou. Poskytuje priestor nielen na prezentáciu nových kriminologických poznatkov, postupov a riešení, ale ponúka aj možnosť spoznať odborníkov, ktorí sa kriminológii venujú po celý svoj profesijný život. Tento rok sa v poradí už 15. ročník EUROCRIMU konal v dňoch 2. – 5. septembra 2015 v druhom naj-

väčšom meste Portugalska, Porte. Na tradičnom sympóziu sa zúčastnilo asi 1 500 odborníkov z rôznych krajín, ako napríklad z USA, Nemecka, Fínska, Veľkej Británie, Írska, Talianska či Poľska, ktorí prezentovali svoje príspevky zamerané na viaceré aktuálne kriminologické témy. Dotkli sa pritom oblastí organizovaného zločinu, ekonomickej kriminality, obchodovania s ľuďmi, trestnej politiky či aktuálnych problémov spojených s imigrantmi. Príležitosť zúčastniť

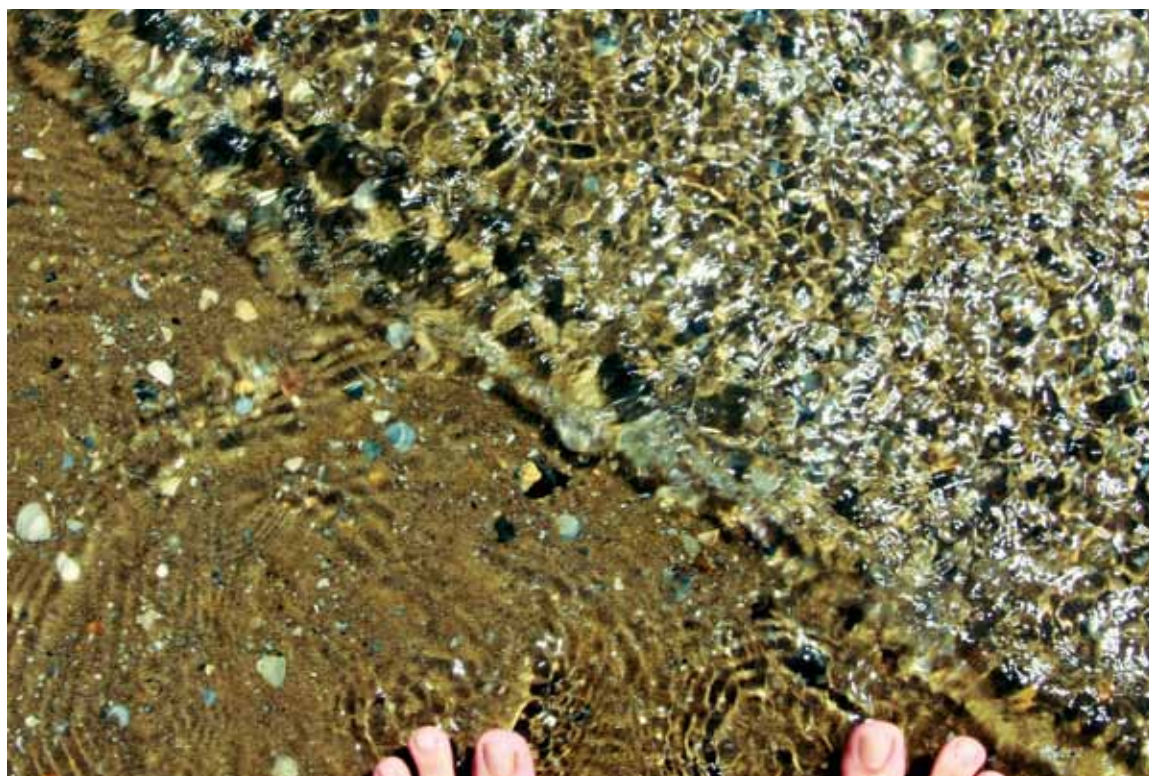
sa a najmä reprezentovať Právnickú fakultu Trnavskej univerzity v Trnave mali doc. JUDr. Tomáš Strémy, PhD., a JUDr. Lucia Šimunová, PhD., ktorí na konferencii vystúpili s príspevkami v anglickom jazyku o restoratívnej justícii a alternatívnych trestoch. Pevne veríme, že táto nadobudnutá skúsenosť bude nápomocná pri budúcej výučbe kriminológie, vedeckej práci či v oblasti vytvárania nových vzťahov.

Lucia Šimunová

Vítězi fotosoutěže

Lenka Haluzová:
Príchut' leta,
1. miesto

Veronika Sieklová: *Dotyk mora,* 2. miesto

LET(O) 2015

Barbora Rafajdusová:
Dedinka Liptovský Ján,
3. miesto

Z ďalších súťažných fotografií:

Gréta Brozmanová: *Bez názvu*

Veronika Sieklová: *Za súmraku*

Otvorenie Trnavskej univerzity

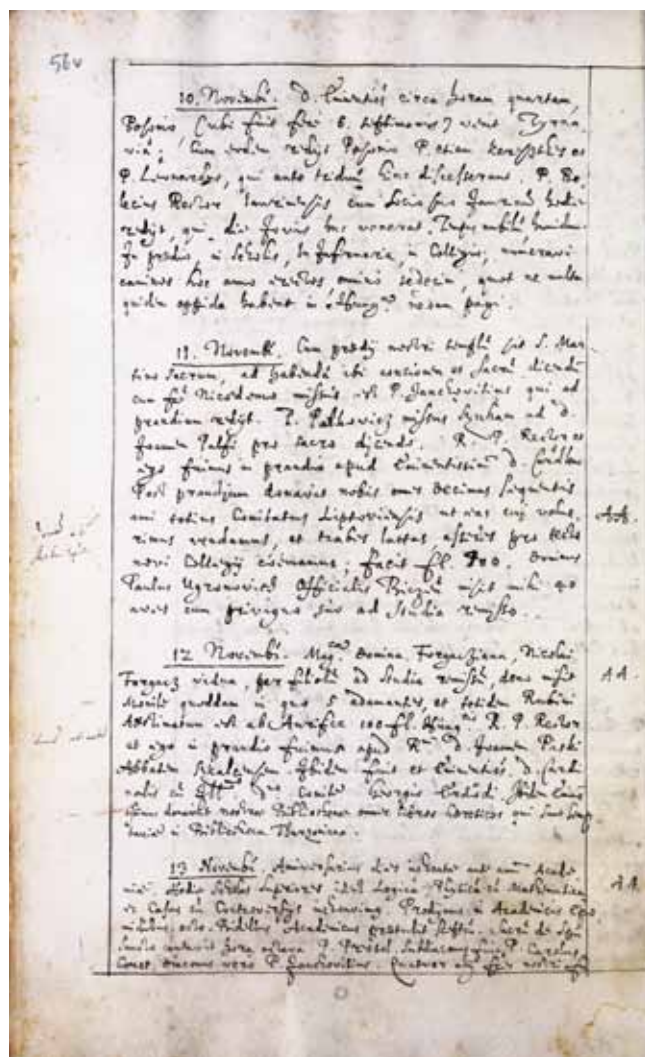
13. novembra 1635

„Otvorenie univerzity sme oslávili 13. novembra stretnutím preslávených mužov, hodnostárov jednak cirkevných, jednak svetských, aké Trnava nikdy nevidela.“

Aj týmito slovami hodnotil kronikár Spoločnosti Ježišovej v Trnave slávnostné otvorenie prvého akademického roka jezuitskej Trnavskej univerzity pred 380 rokmi. Ďalej uvádza, že novembrové idy (13. deň v mesiaci) boli už dávno určené ako prvý deň „narodenia“ univerzity (*Academiae Natali die primum*), ktoré mal obyvateľom pripomenúť zvuk zvonov okolo deviatej hodiny ráno, keď sa začala procesia a akadémia. Slávnostný sprievod akademikov a profesorov na čele s pedelom, ktorý niesol žezlo univerzity, a za ním rektor (Magnificencia) vošiel do univerzitnej auly, kde zakladateľ univerzity, ostrihomský arcibiskup kardinál Peter Pázmaň (Eminencia) za hlasov bubnov, trúb a potlesku vybral insígnie. Tie boli slávnostne prenesené do Kostola sv. Mikuláša so sprievodom klerikov a uhorskej šľachty. Tu odovzdal Peter Pázmaň rektorovi Jurajovi Dobronockému listinu o založení univerzity a cisárske potvrdenie so zlatou pečatou.

Kronikár poznamenal, že sa očakávalo získanie pápežského písomného súhlasu pre univerzitu, čo sa však nestalo. Po odovzdaní fundáčnej listiny a cisárskej confirmácie nasledovalo *Te Deum*. Na tejto slávnostnej ceremónii sa však nezúčastnil najvyšší predstaviteľ jezuitov v habsburskej ríši, rakúsky provinciál Michal Summeregger, ktorého účasť bola nevyhnutnosťou diplomatického protokolu. Rektor Trnavskej univerzity Juraj Dobronocký, ktorý bol súčasne aj rektorom jezuitského kolégia v Trnave, zaslal síce provinciálovi Summereggerovi v septembri 1635 pozvanie na otvorenie univerzity, to sa však stratilo. Z uvedeného dôvodu provinciál mohol v liste zo začiatku novembra len blahoželať k pripravovanej a v Trnave doteraz nevidanej slávnosti otvorenia univerzity a dodal: „Prečo sa Vaša vznešenosť neporadila so mnou o dni a spôsobe slávnosti. Videlo sa iste byť slušné to urobiť. Bezpochyby by som sa bol zúčastnil i s mnohými inými našimi doktormi.“

Na otvorenie okrem provinciála neprišli ani predstavitelia jezuitskej univerzity v Štajerskom Hradci (Graz, Rakusko), ktorá bola vzorom pre Trnavskú univerzitu. O rok neskôr, 13. novembra 1636, sa konalo podujatie na počesť prvého výročia o ôsmej hodine ráno za spevu diakonov, prítomnosti slávnostne odetých bratov jezuitov a kardinála Pázmaňa, ktorý si vypočul sväté čítanie a následne v auditóriu prejav profesora logikov pátra Štefana Gostoniho. Aj ďalšie roky si akademici

Časť zápisu o prvom výročí otvorenia univerzity v denníku J. Dobronockého z 13. 11. 1636

vždy 13. novembra pripomínali otvorenie Trnavskej univerzity verejnými oslavami.

Použitá pramene a literatúra: Slovenská národná knižnica – Literárny archív v Martine, *Acta jesuitarum in Hungaria ab anno 1599 usque 1647. Pars I. Tyrnaviae, annum 1635, pag. 225, sign. RKHS 1425a*; Eötvös Loránd Tudományegyetem Budapest – Egyetemi Könyvtár, *Collectio Prayana Tom. XXX/I. Diarium Georgii Dobronoki 1636 – 1640, 56v–57r fol.*; JANKOVIČ, Vendelín. *Trnavská univerzita*. Bratislava : Pamiatkový ústav, 1995, s. 24.

Henrieta Žažová, Ústav dejín TU

Učiteľská mobilita Erasmus⁺ v letnom semestri 2014 - 2015

Hostami Západočeskej univerzity

Zástupcovia Katedry verejného zdravotníctva FZaSP TU v Trnave sa v dňoch 20. – 23. apríla 2015 zúčastnili v rámci programu Erasmus⁺ na mobilite pre vysokoškolských zamestnancov na Západočeskej univerzite v Plzni. Vedúca katedry doc. Ing. Margaréta Kačmariková, PhD., a jej zástupkyňa Mgr. Michaela Machajová, PhD., diskutovali o budúcej potenciálnej spolupráci medzi Fakultou zdravotníctva a sociálnej práce TU a Fakultou zdravotníckych štúdií Západočeskej univerzity s dekanou fakulty doc. PaedDr. Ilonou Mauritzovou, PhD., a prodekanom pre zahraničné vzťahy prof. Josefom Kottom, MSc., PhD., DSc.

Predmetom diskusie boli výmenné pobyty v rámci programu Erasmus a Erasmus⁺ pre študentov, ako aj pedagogických pracovníkov, spolupráca na vedecko-výskumnej činnosti, podávanie spoločných projektov, cezhraničná spolupráca pri vedení záverečných prác študentov a spoločná publikačná činnosť. Súčasťou návštevy boli aj prednášky pre študentov 1. ročníka v študijnom programe verejné zdravotníctvo, odbor asistent ochrany verejného zdravia, a zoznámenie sa so spôsobom fungovania tohto programu. Prednášky boli zamerané na úvod do problematiky preventívneho pracovného lekárstva a výživy. V rovnakom čase boli v Plzni na učiteľskej mobilite aj kolegovia z Katolíckej univerzity v Ružomberku pod vedením dekanu fakulty zdravotníctva doc. MUDr. Anny Lesňákovej PhD., ktorých prednášková činnosť bola obohacujúca rovnako ako diskusia zameraná na rozšírenie doterajšej spolupráce.

Členovia delegácie sa zúčastnili na exkurzii po všetkých fakultách univerzity vrátane modernej knižnice, ktorou ich sprevádzal prof. Kott. Videli učebne,

posluchárne, auly, priestory, kde sa študenti zdržujú v čase prestávok, menzu, telocvičňu, technické vybavenie atď.

Štúdium v programe verejné zdravotníctvo v odbore asistent ochrany verejného zdravia je takmer identický s programom verejného zdravotníctva na Katedre verejného zdravotníctva FZaSP TU. Zatiaľ možno tento odbor študovať len v bakalárskom stupni, teda tri roky (špecifiká štúdia pozri v tabuľke 1).

Tabuľka 1: Harmonogram bakalárskeho štúdia v odbore asistent verejného zdravia

Ročník	Teoretická výučba		Praktická výučba
	Zimný semester	Letný semester	Letný semester
1. ročník	15 týždňov	10 týždňov	5 týždňov
2. ročník	15 týždňov	11 týždňov	4 týždne
3. ročník	15 týždňov	2 týždne	11 týždňov

Činnosť v odbore sa člení podobne ako u nás do niekoľkých úsekov, a to na hygienu výživy, hygienu detí a mládeže, hygienu práce, komunálnu hygienu, hygienu predmetov bežného používania a epidemiológiu. Absolvent získa v priebehu štúdia vedomosti z metodiky štátneho zdravotného dozoru a osvojí si zásady, metódy a techniky preventívnej zdravotníckej starostlivosti.

Učiteľská mobilita sa uskutočnila v letnom semestri 2014/2015 a jej úspechy sú evidentné. Už v zim-

nom semestri akademického roka 2015/2016 odišla na študentskú erasmovskú mobilitu študentka 2. ročníka bakalárskeho stupňa v dennej forme štúdia a vedenie katedry verejného zdravotníctva verí, že v ďalšom období by počet študentov so záujmom o štúdium v Plzni mohol stúpnuť. Rovnako sa rozvinula spolupráca na prieskume zdravia vysokoškolských študentov všetkých troch univerzít a vedenie katedry verejného zdravotníctva pripravuje spoločné témy na záverečné práce študentov, ako aj pre publikačné výstupy.

Michaela Machajová,
katedra verejného zdravotníctva

Postrehy a skúsenosti z Blagoevgradu

Učiteľskú mobilitu *Erasmus** som absolvoval 7. – 11. apríla 2015 na Juhozápadnej univerzite Neofita Rilského v bulharskom Blagoevgrade. Mojm pôsobiskom bola tamojšia filologická fakulta, kde som študentkám a študentom germanistiky, z ktorých časť bude po ukončení svojho štúdia kvalifikovanými učiteľmi nemeckého jazyka a literatúry a časť tlmočníkmi, resp. prekladateľmi, ponúkol prednášky a praktické cvičenia z dependenčnej syntaxe súčasného nemeckého jazyka.

Tematické ťažisko mojich vyučovacích hodín predstavovala sémantická a morfosyntaktická valencia nemeckých plnovýznamových slovies, ktorej aktívna znalosť sa podieľa na skladbe gramaticky korektných vetných modelov v nemčine ako cieľovom jazyku. V tejto súvislosti som prezentoval systém záväzných a potenciálnych aktantov, ktoré dopĺňajú nemecké plnovýznamové slovesá. Poukázal som pri tom aj na interferenčné chyby, ktorých sa dopúšťajú žiaci v okamihu, keď preberajú gramatickú valenciu slovies z materinského jazyka na nemecké slovesá, ktoré často vykazujú odlišný valenčný potenciál. Mojm cieľom bolo motivovať tamojších študentov pre kontrastívny valenčný výskum súčasného nemeckého a bulharského jazyka, ktorý by mohli realizovať v rámci svojich záverečných prác. O moje prednášky v rámci absolvovanej učiteľskej mobility prejavili záujem aj učiteľky nemčiny ako cudzieho jazyka z tamojších základných a stredných škôl a osobne sa ich zúčastnili.

Vzácnu príležitosť stretnúť sa s bulharskými študentmi som využil aj na prezentáciu Trnavskej univerzity.

Ponúkol som im možnosť uchádzať sa o štipendium študentskej mobility *Erasmus*. Časť svojho štúdia germanistiky môžu absolvovať aj na našej pedagogickej fakulte, kde si môžu zapísať a v príslušnom semestri aj absolvovať vybrané predmety lingvistického, literárnovedného, resp. lingvodidaktického zamerania. V magisterskom štúdiu môžu u nás dokonca absolvovať aj pedagogickú prax. Všetky tieto možnosti garantujú kompatibilné študijné programy na oboch partnerských univerzitách.

Návšteva inej krajiny je, nepochybne, skvelou interkultúrnou skúsenosťou, ktorej môžeme vďačiť aj za to, že tolerantnejšie vnímame inonárodné kultúrne špecifiká, inými slovami rešpektujeme inakosť v tom najširšom kultúrnom zmysle slova. A práve tieto interkultúrne kompetencie dnes potrebujeme. Majú aj edukačný rozmer. Sú totiž predpokladom empatie, ktorá je nevyhnutná pre pokojné spolužitie odlišných kultúr a subkultúr v lokálnom, regionálnom, národnom i európskom priestore. Juhozápadná univerzita Neofita Rilského v bulharskom Blagoevgrade je miestom, ktoré aj našim študentom ponúka recipročne tento interkultúrny zážitok. Takže, milí študenti učiteľstva nemeckého jazyka a literatúry, uchádzajte sa aj vy o semestrálny študijný pobyt v zahraničí. Univerzitu v Blagoevgrade vám môžem vrelo odporučiť. Ešte ste sa neprihlásili?

Peter Halász,
katedra nemeckého jazyka a literatúry

Š Erasmus⁺ v rakúskom Klagenfurte

Výmenný študijný pobyt *Erasmus* ma zaujal hneď v prvom ročníku môjho štúdia. Rada cestujem a spoznávam cudzie kraje a takisto rada sa zoznamujem a nadväzujem kontakty s novými ľuďmi, ich kultúrou či zvykmi. Preto bola možnosť prežiť jeden semester na partnerskej univerzite v zahraničí v pozícii študenta pre mňa veľmi atraktívna.

No ak si aj ty, milý čitateľ, aspoň raz tiež zvažoval nad týmto krokom vo svojom štúdiu, potom budeš so mnou určite súhlasiť, že nechať sa uspať sa dá veľmi ľahko.

Ani ja som nebola výnimka a tento sen som si splnila až minulý semester, teda vo štvrtom ročníku môjho štúdia. Nabrala som odvalu, a konečne sa odhodlala absolvovať štúdium na vysokej škole v zahraničí, konkrétne v Klagenfurte v susednom Rakúsku.

Pýtaš sa, prečo práve Klagenfurt? Študujem učiteľstvo akademických predmetov dennou formou štúdia a mojimi predmetmi sú biológia a nemecký jazyk a literatúra. Po nemecky hovoriaca krajina bola preto jasná voľba. No čoskoro som zistila, že nemčina nie je až taká dôležitá ako angličtina. Áno, aj u našich „šprechujúcich“ západných susedov. Dokonca väčšia polovica mojich spolužiakov z rôznych kútov sveta neovládala ani len základy materinského jazyka tohto krásneho kraja.

Musím sa priznať, sklamalo ma to. Chcela som sa zdokonaliť v reči, ktorú sa učím, v jej prirodzenom prostredí. Robila som si zbytočne vrások, ako to zvládnem, keďže prvé dva týždne sa na nás obracali výhradne po anglicky. Obávala som sa, že angličtina bude vyučovacím jazykom pre všetky predmety, ktoré mi boli hosťiteľskou univerzitou pridelené. Našťastie to tak nebolo a moje vtedajšie obavy a urýchlené závery sú mi teraz trochu na smiech. Ako sa hovorí, všetko zlé je na niečo dobré. A toto zlaté pravidlo sa mi raz a znovu potvrdilo. Moju nemčinu som si za necelých päť mesiacov na pobyte ERASMUS⁺ v Klagenfurte zlepšila o celú jednu

úroveň! A k tomu som si osvojila aj základy angličtiny a naučila sa v nej používať krátke vety a porozumieť to najdôležitejšie z bežného dňa či života študenta. Ešte stále síce robím pri ich používaní mnoho chýb, no uvedomujem si, že by som sa doma na Slovensku takto výrazne nezdokonalila. Niekedy toho, pravda, bolo na mňa priveľa a cítila som sa vyčerpaná, ale teraz pri spätnom pohľade som vďačná za každú strávenú hodinu v tomto prostredí a priala by som si byť možno ešte viacej aktívnejšia.

Stretla som sa tu s mnohými obdivuhodnými ľuďmi a nadviazala nové priateľstvá. Či už išlo o incoming, alebo o domácich študentov. Internacionálni spolužiaci boli veselí a bezproblémoví ľudia. Viaceré predmety určené pre erasmovských študentov boli naplánované tak, aby sme každý prezentovali svoj rodný kraj a štát a prostredníctvom toho sa navzájom obohatili o mnohé dôležité a nevyšedné informácie o našich krajinách. Táto interkultúrna vložka mi prezradila mnoho zaujímavostí z pozoruhodných území, z tradícií a obyčajov rôznych krajín, a taktiež ma vyviedla z mnohých nevedomostí. Napríklad že tak, ako my poznáme Veľkú noc a v nej našu tradíciu šibačky a oblievačky, pre ostatné národnosti je to niečo nezvyčajné a príde im to totálne bláznivé; dievčatá len neveriacky krútili hlavami a pýtali sa, či je to skutočne pravda, zatiaľ čo opačné pohlavie sa len usmievalo od ucha k uchu a konštatovalo, že by sa im takýto zvyk v ich krajine tiež páčil. Stretávať sa s nimi a každodenne tráviť spoločne čas bolo pre mňa naozaj zaujímavé.

Takisto rada som navštevovala aj vyučovacie hodiny. V škole boli všetci nezvyčajne usmievaví a priateľskí. Radi mi pomohli naozaj s hocičím, často aj bez toho, aby som sa na nich obrátila o pomoc. Doslova z nich vyžarovala pozitívna nálada a cítila som sa v ich okolí dobre. Označila by som ich za veľmi trpezlivých a dobromyseľných ľudí.

Áno, pritrafila sa aj negatívna skúsenosť, konkrétne s jedným profesorom. Ten nejavil o spoluprácu s nami zahraničnými študentmi absolútny záujem, úplne nás ignoroval a bolo ťažké sa s ním dohodnúť. Odmietal s nami komunikovať a jasne nám dával najavo, že mu na hodinách prekážame. Za seba môžem povedať len toľko, že po márných pokusoch začleniť sa a osvojiť si niečo z jeho prednášok som jeho predmet jednoducho prestala navštevovať. Napokon však aj toto vnímam ako istú skúsenosť. Niekedy musí človek jednoducho vedieť rozpoznať, za čo sa mu oplatí bojovať a čo je len zbytočné mrhanie jeho časom.

Na domácich sa mi asi najviac páčil ich záujem o moju krajinu a rodný jazyk. Verím tomu, že obrovský vplyv na to mala skutočnosť, že Klagenfurt sa nachádza na území Rakúska, ktoré susedí s Talianskom a Slovinskom a tento pozitívny vplyv som pociťovala na každom kroku (miestni obyvatelia sú na to veľmi pyšní a mnohí z nich ovládajú okrem nemčiny aj jeden zo

susediacich jazykov). Keďže slovenčina rovnako ako slovinčina patria medzi slovanské jazyky a sú si veľmi blízke, moji vyučujúci alebo spolužiaci sa často na mňa obracali s otázkou, ako sa to či ono povie v mojom jazyku. Sama som bola prekvapená, s koľkými podobnými alebo rovnakými výrazmi som sa stretla a ako sa z toho tešili.

Ako som už spomenula, nemecký jazyk študujem v kombinácii s biológiou, čo sa pre mňa ukázalo ako skvelá kombinácia. Mala som sedem predmetov z prírodovednej oblasti a mohla som sa zúčastňovať na akýchkoľvek exkurziách, ktoré sa počas semestra konali. To som aj využila. Práve na výletoch som sa osobnejšie spoznala s mojimi spolužiačkami a dostala som sa na neuveriteľne krásne miesta. Dovolím si tvrdiť, že som precestovala väčšiu časť regiónu Kärntner a videla jedinečné chránené druhy (vták *Bienenfresser* a rastlina *Wulfenia*). Takisto sme navštívili mnohé múzea a naša zahraničná koordinátorka pani Mag. Dr. Rabensteinerová, BEd., nám zorganizovala tiež zaujímavé exkurzie, kde sme mohli spoznať tak časť Rakúska, ako aj Talianska a Slovinska. Klagenfurt má výhodnú polohu, pretože sa do dvoch-troch hodín môžete dostať do Benátok alebo k moru či už v Taliansku, alebo Slovinsku. Takýto malý výlet zvládnete pokojne za jeden deň.

Samotné mesto Klagenfurt am Wörthersee mi ponúkalo mnoho voľnočasových príležitostí. Mohla som si ísť zaplávať na jazero (ktoré je prekrásne, pričom máte pocit, že ste na dovolenke pri mori) alebo si zahrať beach volleyball, navštíviť známy *Minimundus*, *Planetarium*, *Reptilienzoo* alebo ísť na vyhlídkovú vežu, ktorá poskytuje 360-stupňový výhľad z výšky 850 metrov... Oplatí sa kúpiť si bicykel (napr. na „blešáku“). Klagenfurt je totiž mesto bicyklov. Jazdila som na ňom do i zo školy a tak som veľa peňaziek ušetrila za autobus. Stala som sa navyše nezávislá od spojov a čakania a mohla som spontánne ísť zo školy napríklad rovno k jazeru.

Ohromujúce je pre mňa zistenie, o aký kus ma táto skúsenosť z erasmovského pobytu posunula ďalej a do akej miery vyformovala moje zmýšľanie a moju osobnosť. Zažila som rôzne situácie a som veľmi šťastná, že som tam mohla študovať a najmä že som to dokázala aj urobiť. Až po takejto skúsenosti som si uvedomila, čo všetko mi moja domovská univerzita ponúkla a o koľko ma to obohatilo. Samozrejme, vyskytli sa aj náročnejšie dni alebo menšie problémy s *Learning Agreement*. No v porovnaní s pozitívami, ktoré si z tohto pobytu odnášam, ich teraz vidím ako úplne nepodstatné veci. Na záver by som povedala len toľko: Kto má rád ruže, musí znášať aj ich tŕne – „*Se ami le rosé devi sopportare pour le spine*“ (žiaľ, neviem, kto je autorom tohto pekného citátu).

Monika Špiláková, Pedagogická fakulta TU

I survived my ERASMUS

Hoci nadpis znie *I survived my erasmus*, zďaleka nevyjadruje to, čo znamená. Kto mal to šťastie a zúčastnil sa na zahraničnej mobilite, určite vie, o čom píšem. Mnohým pravdepodobne pri slove *erasmus* vstane na um párty-život a užívanie si, čo ani nepopieram, no tento pojem má oveľa dôležitejšie poslanie. Človek spozná neskutočné množstvo ľudí z rôznych kultúr v najrôznejších situáciách, má možnosť zoznámiť sa so širokou škálou jazykov a zvykov, náboženstiev i politických presvedčení. Dôležitým faktorom je, že účasť na takomto podujatí vedie k tolerancii, čo osobne považujem za veľmi dôležité. Učí tiež schopnosti spolupracovať aj napriek jazykovej či kultúrnej bariére i samostatnosti, keďže každý je odkázaný sám na seba a svoje jazykové zručnosti.

Ja som mala šťastie zúčastniť sa *erasmu* v Slovinsku. Aj keď som mala spočiatku obavy a pred odchodom mi nebolo všetko jedno, po prvých dvoch uvítacích týždňoch, ktoré pre nás pripravili domáci študenti, som sa do Slovinska zamilovala a dokonca som si mobilitu predĺžila na celý rok. Slovinsko je nádherná krajina. Ráno idete na turistiku do Álp a popoludní sa môžete kúpať v mori. Ľudia sú priateľskí, otvorení a zruční v jazykoch. *Erasmus* je výnimočný práve v tom, že komunikovať v cudzom jazyku sa naučíte s ľahkosťou a priamo v praxi. Nedá mi nespomenúť aj množstvo *parties*, výletov a akcií, na ktorých som sa zúčastnila. Keby som mala zhrnúť môj erasmovský pobyt v Slovinsku do niekoľkých slov, vyjadrila by som to takto: „Nezabudnuteľný životný zážitok.“

Neodmysliteľným prínosom pre mňa bolo, samozrejme, aj štúdium, v rámci ktorého som mala možnosť jednak porovnať obsah vyučovaných predmetov

s predmetmi vyučovanými na Trnavskej univerzite, ale tiež som si zvolila predmety, ktoré sa na našej univerzite nevyučujú. Niektoré ma doslova očarili a prispeli k môjmu profesionálnemu rastu. Pedagogická fakulta bola sama osebe skvelá. Nemám na mysli vzhľad či vybavenie, ale prístup lektorov a akcie, ktoré študenti pripravovali dennodenne. Všetko bolo výborne organizované, čo sa týka prednášok, nezažila som žiadne ťažkosti, vyučovanie prebiehalo v malých skupinách, čo mi umožnilo lepšie spoznať svojich kolegov. Tým, že sú študenti v cudzom svete akoby na jednej lodi, možno s odlišným vnímaním či kultúrou, vzniká zmiešaná komunita, ktorá aj napriek tomu, že ju tvoria stovky ľudí z rôznych kultúr, drží pospolu. V takomto prostredí sa nestretnete s náboženským či kultúrnym rasizmom. V tomto smere považujem *erasmus* za veľmi úspešný a jeden z najlepších programov Európskej únie. Rok strávený v zahraničí zmenil môj pohľad na rôzne aspekty života a rozšíril moje obzory. Uvedomila som si, že svet je oveľa väčší ako ten, ktorý som videla pred tým, ako som odišla zo Slovenska. Naučila som sa, ako sa vyrovnáť s rôznymi neľahkými situáciami, a stala som sa viac nezávislá. *Erasmus* zmení a poznačí každého. Ani ja nie som výnimka, za čo vďačím najmä priateľom, ktorých som spoznala práve v slovinskom Maribore.

Na záver by som rada poďakovala všetkým, ktorí mi pomohli zúčastniť sa tohto skvelého programu, ale aj sa začleniť späť po príchode domov. Môj *erasmus* je síce na konci, ale na priateľstvá a zážitky budem ešte dlho spomínať. Ako sa hovorí: „*Once erasmus, always erasmus.*“

Mária Bieliková, Pedagogická fakulta TU

Zonúkame hodnotu jezuitskej výchovy

Doc. ThLic. Miloš Lichner SJ, D.Th.,
dekan Teologickej fakulty TU

Teologická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave so sídlom v Bratislave je mladou vedeckou inštitúciou. Je spravovaná jezuitami – Slovenskou provinciou Spoločnosti Ježišovej.

Tá sa už v 30.

rokoch 20. storočia pripravovala na zriadenie teologického učilišťa pre rehoľných bohoslovcov. Dňa 5. októbra 1941 oficiálne začal svoju činnosť Teologický inštitút svätého Alojza v Banskej Bystrici. Inštitút pokračoval vo svojej aktivite aj počas obdobia komunizmu. Po páde komunizmu vystúpil z tajnej aktivity a začali sa prípravy na zriadenie Teologickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave. Stalo sa tak roku 1997. Sme teda inštitútom sv. Alojza a zároveň štátnou Teologickou fakultou Trnavskej univerzity, hlásiacej sa k pôvodnej Trnavskej univerzite z rokov 1635 – 1777, ktorú založili jezuiti. Hlásime sa k nej, ale zároveň chceme zdôrazniť hodnotu jezuitských výchovných a pedagogických metód. Naším zámerom je ponúknuť a súčasne pripomenúť základné črty jezuitskej výchovy.

Vieme, že prví spoločníci sv. Ignáca, ako aj on sám, získali akademické vzdelanie na Parížskej univerzite. V krátkom období po založení Spoločnosti Ježišovej napriek veľkému množstvu úloh, ktorými bola mladá rehoľa zavalená, založil Ignác z Loyoly v roku 1545 v Gandii prvé kolégium pre tých, ktorí sa pripravujú pripojiť k Spoločnosti Ježišovej. Prvou jezuitskou školou, primárne určenou

mladým laickým študentom, bolo kolégium v Mesine na Sicílii. Od samotného začiatku bolo očividné, že takýto druh škôl je nielen nástrojom duchovného a ľudského rozvoja, ale aj celkovej obnovy Cirkvi. Z tohto dôvodu začal prudko rásť ich počet. Rímske kolégium bolo uznané za Gregoriánsku univerzitu v roku 1558 pápežom Gregorom XIII. Zo začiatku malo kolégium humanistiky, neskôr k nemu pribudli fakulty filozofie a teológie.

V rokoch po smrti sv. Ignáca neboli všetci jezuiti presvedčení o tom, že školstvo je vlastným apoštolátom jezuitov. Napriek tomu sa jezuitské školstvo rozširovalo a rástlo. Zo 40 škôl, ktoré Ignác osobne schválil, bolo po jeho smrti aktívnych 35, hoci celkový počet jezuitov nepresahoval tisíc. Za nasledujúcich štyridsať rokov počet jezuitských škôl vzrástol na 245. Neustály vzrast jezuitských škôl si preto vyžadoval určujúci dokument, ktorý by prakticky určoval všeobecné princípy pre všetky tieto školy. Prvý náčrt takéhoto dokumentu sa zakladal na *Pravidlách Rímskeho kolégia*, ako to uvádzajú *Konštitúcie* v bode č. 396. Generálny predstavený P. Claudio Aquaviva vymenoval šesťčlennú medzinárodnú komisiu na prípravu potrebného dokumentu. Napokon 8. januára 1599 publikoval definitívnu verziu *Ratio studiorum*, čo bol vlastne určitý študijný plán pre všetky jezuitské školy.

V *Konštitúciách Spoločnosti Ježišovej* Ignác uvádza, že jezuitské vzdelávanie sa má vziať do úvahy „modus Parisiensis“, podľa spôsobu a metódy Parížskej univerzity. To znamená po prvé venovať sa humanistike, po druhé riadnemu systému poznania, po tretie recepcii matérie, po štvrté aktívnemu zapojeniu študentov do ich vlastného vzdelávania sa v argumentácii, do diskusie a vyjadrovania sa. To posledné vedie k schopnosti správne sa vyjadrovať v hovorenej i písanej forme.

„*Ratio*“ je vlastne príručka. Obsahuje sériu pravidiel týkajúcich sa vedenia školy, formácie učiteľov, kurikula a metódy vyučovania. Nie je to originálne dielo, ale súhrn najúčinnějších vyučovacích metód tých čias. Zaujímavý je napríklad opis vzťahu medzi učiteľom a žiakom, založený na modeli prevzatom z Duchovných cvičení, kde ide o vzťah medzi exercitantom a exercitátorom. Proces vedúci k publikovaniu „*Ratio*“ vytvoril školský systém, ktorý vplýval na celkový rozvoj školstva ignaciánskou víziou, z ktorej sa vyvinuli všeobecné pedagogické princípy. Bol to vlastne prvý celosvetový vzdelávací systém. Systém bol od samého začiatku veľmi flexibilný, adaptabilný na potreby čias a miest. Bol humanistický, zaoberal sa umeniami i divadlom. Rozprestieral sa na všetky stupne vzdelávania – od základného po univerzitné.

Podľa ostatných dokumentov Spoločnosti Ježišovej dnešné poslanie spoločnosti spočíva v účasti na celom poslaní evanjelizujúcej Cirkvi, ktorá sa usiluje o uskutočnenie Božieho kráľovstva v celej ľudskej spoločnosti, a to nielen v budúcom, lež aj v terajšom živote. Toto poslanie je „*čosi jedinečné, ale zložité a prejavuje sa mnohými spôsobmi*“: totiž integrálnymi rozmermi životného svedectva, ohlasovania, obrátenia, inkulturácie, ustanovovaním miestnych cirkví, dialógom a podporovaním spravodlivosti, akú vyžaduje Boh. Tieto rozmery sa majú odzrkadliť aj v našom intelektuálnom apoštoláte vzdelávania a v našich akademických inštitúciách. Jezuitský výchovný systém podčiarkuje to, že každý apoštolát by mal mať intelektuálny rozmer.

Preto aj bádanie vo filozofii a teológii i vo všetkých vedách, ako aj v celej oblasti ľudskej kultúry je veľmi potrebné na splnenie nášho dnešného poslania a na pomoc Cirkvi, aby lepšie pochopila dnešný svet a mohla mu vhodnejšie predložiť slovo spásy.

Ostatné kongregácie potvrdili potrebu týchto reflexií k naliehavým otázkam súčasnosti, pričom nanovo zdôraznili potrebu prepájania akademickej reflexie s celkovou osobnou formáciou človeka.

Keby sme sa pokúsili zoradiť stáročnú skúsenosť a vyjadriť ju v tých najdôležitejších bodoch, potom by sme povedali toto:

Prvou črtou jezuitskej výchovy je snaha o kvalitu výchovy a vzdelávania. Excelentnosť je dôležitá. Pripomína nám to poznámka bývalého pátra generála Petra-Hansa Kolvenbacha SJ, podľa ktorého je len excelentnosť apoštolskou. Z toho pramení túžba budovať a zvyšovať náš štandard v rámci univerzity.

Druhou črtou, ktorú zdôrazňujeme, je dôležitosť prítomnosti humanitných vied akejkoľvek špecializácie. K jezuitskej výchove vždy tiež patrilo zdôrazňovanie potreby správnej argumentácie a písania; poznanie histórie, literatúry a umenia, prehlbovanie myslenia prostredníctvom filozofie. Prehlbenie autentického života pomocou teológie tvorilo neoddeliteľnú súčasť jezuitského vzdelávania. Takto nám to pripomína aj 34. generálna kongregácia, ktorá zdôrazňuje v dekréte č. 26:

„V našej službe dnes uznávame a ceníme si dobré veci v súčasnej kultúre a kriticky predkladáme alternatívy k záporným aspektom tej istej kultúry. V súvislosti so zložitými výzvami a možnosťami nášho súčasného sveta táto služba vyžaduje všetku vzdelanosť a inteligenciu, predstavivosť a duchaplnosť, solídne štúdiá a presnú analýzu, akej sme len schopní. Prekonať nevedomosť a predsudky pomocou vzdelania a vyučovania, urobiť z evanjelia v zmätenom a strápenom svete teologickou reflexiou naozaj „dobrú zvest“, je jednou z charakteristík nášho jezuitského postupovania.“

Ďalším znakom nášho vzdelávania je záujem o otázky etiky a hodnôt tak v osobnom, ako aj v profesionálnom živote našich študentov. Dôležitosť náboženskej skúsenosti v jezuitskej výchove patrí tiež k dominantným čr-

tám charakterizujúcim našu výchovu a vzdelávanie. Osobitne v dnešnej situácii pripomínáme, že skutočná a pravdivá náboženská skúsenosť nikdy nemôže viesť k násiliu. Keďže jej integrácia do celku výchovy napomáha k správne prehĺbeniu a rozšíreniu, zákonite vylučuje akékoľvek pokusy o fundamentalizmus.

Dôležitou črtou našej pedagogiky je „*alumnorum cura personalis*“, čo zahŕňa autentickú lásku a osobnú starostlivosť o každého jedného študenta. Práve „*cura personalis*“, ktorá sa praktizuje v duchovných cvičeniach, sa prejavuje aj v *Ratio studiorum* a v dnešnej zmodernizovanej verzii je charakteristikou jezuitskej výchovy, čím sa dosahuje, že v našich školách a univerzitách nenachádzame len akademickú význačnosť,

Historický znak Spoločnosti Ježišovej

profesionálnu odbornosť alebo najpokrokovejší vedecký výskum, ale aj integrálnu formáciu osoby, aby vedela prevziať na seba zodpovedný život v ľudskej spoločnosti. Práve táto transformácia školského spôsobu „*cura personalis*“ je jednou z charakteristík jezuitskej výchovy a školstva. *Ratio studiorum* z roku 1599 si berie k srdcu tento osobný prístup s rešpektovaním povolania každého žiaka a jeho minulosti.

Vychovávateľa a učiteľa si musia uvedomiť, že príklad ich osobných životov viac napomáha formácii ich študentov, ako to robia ich slová. Majú milovať svojich študentov a osobne ich poznať. Tu „*cura personalis*“ znamená prežívať s nimi rešpektujúcu srdečnosť. Tento osobný vzťah by sa mal prejavovať aj v adaptácii času na

štúdiom, v programoch a metódach i v prihliadaní na potreby každého jednotlivca.

Treba povedať, že v dnešnom „neosobnom“ prostredí, kde jedine kredity a výsledky sú závažné na uznanie štátom a na jeho podporu, sa „*cura personalis*“ stáva ešte dôležitejšou. Podobne hovorí pápež Benedikt vo svojej encyklike (33), keď tvrdí, že nie ideológie posúvajú ľudstvo vpred, ale osoby zasiahnuté láskou Krista.

Jezuitské vzdelávanie nesmie byť preto bez hodnôt. Služba viery prostredníctvom podporovania sociálnej spravodlivosti zostáva v Spoločnosti Ježišovej veľkou apoštolskou prioritou. Jezuitské vzdelávanie musí byť prístupné pre postihnutých rozličnými biedami i pre tých najchudobnejších.

Cieľom univerzity, ktorá sa hlási k jezuitskej výchovnej tradícii, by nemalo byť len poskytnutie istého objemu faktov, ale napomáhanie k vnútornému a harmonickému rozvoju v aktívnom formačnom procese. Ved' práve tým všetkým smerujeme k duchovnej zrelosti. Známe jezuitské *ratio studiorum* podávalo obraz ideálneho študenta po opustení jezuitskej školy týmito charakteristikami:

1. Schopnosť uskutočniť slobodné rozhodnutia, ktoré sú zároveň autonómne a zodpovedné.
2. Schopnosť vziať na seba zodpovednosť za svoj život.
3. Intelektuálna kompetencia.
4. V správnej miere vedieť vyjadriť lásku vo svojich interpersonálnych vzťahoch.
5. Schopnosť komunitného a solidárneho úsilia.
6. Otvorenosť pre zmeny v hľadaní spravodlivejšej spoločnosti.

Naším zámerom je vnášať do akademickeho prostredia jezuitskú excelentnosť a stáročnú pedagogickú skúsenosť. Chceme formovať mužov a ženy pre druhých, ako to zdôrazňujú naše dokumenty.

Z povedaného vyplýva, že si prajeme zdôrazniť prídavné meno „jezuitská“. Toto vyžaduje, aby univerzita účinkovala v súlade s požiadavkami služby viere a pomáhaniu spravodlivosti.

Miloš Lichner

Vyhodnotenie fotografickej súťaže

Začína sa nový akademický rok a slastnú príchut' prázdnin pripomínajú už len spomienky na leto. Viacerí z vás majú spomienky zhmotnené vo fotografiách. A niektoré fotografie ste zaslali aj do redakcie časopisu *Universitas Tyrnaviensis*, ktorá pred prázdninami vyhlásila 2. ročník fotografickej súťaže

LET(O)_2015

Odborná porota v zložení doc. akad. maliar Blažej Baláž, PhD., Mgr. et Mgr. art. Zuzana Branišová, ArtD., Mgr. et MgA. Roman Gajdoš, PhD., súťaž študentských fotografií LETO_2015 vyhodnotila a rozhodla takto:

1. miesto – *Lenka Haluzová: Príchut' leta*
2. miesto – *Veronika Sieklová: Dotyk mora*
3. miesto – *Barbora Rafajdusová: Dedinka Liptovský Ján*

Všetkým účastníkom súťaže ďakujeme za fotografie a autorkám prvých troch ocenených blahoželáme.

Zuzana Martinkovičová